

પ્રસ્તાવના

કુરઆને અહલેબયત (અ.સ.)ની મોહબ્બતને રિસાલતનો અજબદલો કલ્થો છે.

આપણા નબીએ અહલેબયત (અ.સ.) સાથે સદ્વર્તાવ કરવાની વારંવાર તાકીદ કરી છે.

અહલેબયત (અ.સ.) ની દરેક વ્યક્તિની વારંવાર ઓળખાણ કરાવી છે.

તેઓને દુઃખ આપવાની મનાઈ કરી છે. કુરઆને આયતે તત્હીર દ્વારા તેઓની તહારત - પાકીઝગીની જાહેરાત કરી છે.

આયએ તત્હીર નાઝિલ થયા પછી નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) જનાબે ફાતેમા ઝહરા (સલા.) ના દરવાજા ઉપર ઊભા રહીને સલામ કરતા અને આયએ તત્હીરની તિલાવત કરતા હતા.

જનાબે ફાતેમા ઝહરા (સલા.)ના ઘરનો દરવાજો મસ્જીદે નબીમાં ખુલતો હતો.

હાલમાં જ્યાં મસ્જીદે નબીમાં રવઝએ રસુલ (સ.અ.વ.) છે. તેના એક ભાગમાં હઝરતે ફાતેમા (સલા.) નું ઘર હતું. જે ઘરનો દરવાજો મસ્જીદે નબવીમાં ખુલતો હોય અને જ્યાંથી એ ઘરવાળાઓની અવરજવર હોય એ મસ્જીદથી કેટલું નઝદીક હશે! આ ઘરમાં જે કંઈ થાય તે મસ્જીદવાસીઓથી છુપું ન હોઈ શકે; ખાસ કરીને જ્યારે રસુલ (સ.અ.વ.)ની વફાતને થોડાંક દિવસો જ થયા હોય.

મસ્જીદને અઘ્લાહે ઈબાદત કરવાની જગ્યા બનાવી છે. મસ્જીદનો એહતેરામ દરેક મુસલમાનની ફર્ઝ છે.

આ મસ્જીદ શહેરના મધ્યભાગમાં હતી અને એ વખતની બધી પ્રવૃત્તિનું કેન્દ્ર હતી.

આ મસ્જીદમાં રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ હઝરત ઈમામ હસન (અ.સ.) અને હઝરત ઈમામ હુસૈન (અ.સ.) ને પોતાના ખોળામાં બેસાડી તેમની ઓળખાણ આપવા સાથે તેમના માન-અદબ જાળવવા કહ્યું હતું.

આ મસ્જિદમાં રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) હ. ફાતેમા (સલા.)ના માનમાં ઉભા થઈ જતા હતા. અહિંયા જ જ.ફાતેમાના ફઝાએલ બયાન કરતા હતા.આ જ મસ્જિદમાં આપે કહ્યું હતું : “ફાતેમતો બિઝઅતુમ મિત્રી - ફાતેમા મારો ટુકડો છે. જેણે તેને દુઃખ આપ્યું તેણે મને દુઃખ આપ્યું.”

કુરઆને સુરએ અહઝાબમાં રસુલ (સ.અ.વ.) ને દુઃખ આપનાર ઉપર લઅનત કરવામાં આવી છે.

આ જ મસ્જિદમાં હઝરત અલી (અ.સ.) ના ફઝાએલ બયાન થતા હતા.

આ મસ્જિદમાં પડતો જ. ફાતેમા (સલા.) ના ઘરનો દરવાજો ખુલ્લો રાખવાનો ખુદાએ હુકમ કર્યો હતો; જ્યારે બાકીના બીજાઓના દરવાજાઓ બંધ કરાવી દીધા હતા.

આ પછી આ મસ્જિદમાં - ખુદાના ઘરમાં લોકોની સામે આગ ચાંપવામાં આવી - ઘર ઉપર હુમલો કરવામાં આવ્યો.

જે મિમ્બર ઉપરથી રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ અહલેબયત (અ.સ.) ના ફઝાએલ બયાન કરતા હતા એ જ મિમ્બર ઉપરથી એમના ઘર ઉપર હુમલો કરવાનો હુકમ આપવામાં આવ્યો.

અફસોસ છે એ લોકો ઉપર કે જેની આંખ સામે રસુલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ની તસ્વીર હતી અને જેમના કાનોમાં તે હઝરતના આ શબ્દો ગુંજતા હતા. : “ફાતેમા મારો ટુકડો છે, જેણે તેને દુઃખ પહોંચાડ્યું તેણે મને દુઃખ પહોંચાડ્યું.” એ જ લોકો પોતાની આંખે આ ઝુલ્મ જોઈ રહ્યાં હતાં, કાને સાંભળી રહ્યા હતા અને ચુપચાપ - ખામોશ ઉભા હતા!

એમની ચુપકીદીએ ઝાલિમોની હિંમતમાં વધારો કર્યો.

આજે પણ દુન્યાની અંગત સ્વાર્થવૃત્તિ ભરી ચુપકીદી ઝાલિમોને ઉત્સાહિત કરી રહી છે.

જનાબે ફાતેમા (સલા.) નું ઘર મદીનાના કોઈ ખૂણામાં નહોતું, મસ્જિદે નબવીથી કંઈ છેટે નહોતું કે આ ઘર ઉપર થતાં ઝુલ્મની

લોકોને ખબર ન પડે! એવું પણ ન હોતું કે “થોડાંક માણસો” ના કાવત્રાથી આ બનાવ બન્યો હોય અને બાકીના લોકોને બનાવ બન્યા પછી જાણ થઈ હોય!

એવું જરાય નથી, બલ્કે આ ઘર મસ્જિદની સાથે જ હતું, તેનો દરવાજો મસ્જિદમાં હતો; એટલે કે જ્યારે લોકો આગ અને લાકડાં લઈને ગયા હશે ત્યારે મસ્જિદની અંદરથી ગયા હશે અને જે લોકોએ આ હુમલો કરવામાં ભાગ લીધો હશે તે મસ્જિદમાં જ રહ્યા હશે. એ વખતે મદીનાની બધી વસ્તી મસ્જિદે નબીની આસપાસ જ હતી. એ વખતે બધાય મદીનાવાસીઓ આ ઝુલ્મથી માહિતગાર જ હશે. એમની સામે જ આ ઝુલ્મો થઈ રહ્યા હશે આગળના પાનાઓમાં આ વાત સ્પષ્ટ થઈ જશે કે આ ઝુલ્મનો સિલસિલો લાંબા સમય સુધી ચાલતો રહ્યો હતો. જો લોકોમાં તેને અટકાવવાની હિંમત નહોતી, તો એક એક કરીને ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા હોત, તો થોડાંક ઝાલિમો સિવાય ત્યાં કોઈ ન રહેત અને પછી એ થોડાંકોમાં ઝુલ્મ કરવાની હિંમત ન રહેત. પણ આ નવાં અને તાજા ઇમાન લાવનારાઓની હાજરીએ ઝાલિમોની હિંમતમાં વધારો કર્યો. માટે આ બધાય, આ ઝુલ્મ કરનારાઓમાં ગણાશે, હદીસમાં છે : “કોઈ કાર્ય ઉપર રાજી રહેવું એ જાણે એ કામ કર્યા બરોબર છે.”

ઝુલ્મ કર્યા પછી માત્ર જીભ વડે દીલગીરી કે પસ્તાવો જાહેર કરવો તેમાંથી છુટકારો ન અપાવી શકે. એમના હક્કો - ખિલાફત - બાગે ફિદક પાછા આપી દીધા? આગળના પાનાઓમાં આપ જે બનાવો વાંચશો તેનાથી રૂંવાટા ઉભા થઈ જશે કે અહલેબયત (અ.સ.) ઉપર કેવાં ઝુલ્મ અને અત્યાચાર કરવામાં આવ્યા, એક મુસલમાન અથવા એક ઇન્સાન આવો ઝુલ્મ કરી શકે!!

જે રસુલ (સ.અ.વ.) એ કાફરો અને મુશ્રિકો સાથે નેકી અને સદ્વર્ત્તાવ કર્યો હોય એના ઉપકારોનો આવો દર્દનાક બદલો!

આ પાનાઓ ઉપર હૃદયદ્રાવક ઝુલ્મની દાસ્તાન છે ત્યાં દીને ઇસ્લામના રક્ષણ માટે અહલેબયતે જે ધૈર્ય અને સહનશીલતાથી કામ

૪ વફાતે રસુલ (સ.) પછી...
લીધું છે એનું વાર્ણન પણ છે એના જ કારણે આજે ઇસ્લામ જીવંત છે
અને કયામત સુધી જીવંત રહેશે.

અકીદતમંદો - શ્રદ્ધાળુઓની આદત હોય છે કે તે પોતાની શ્રદ્ધાના કેન્દ્રને હંમેશા ઝુલ્મથી પાક જોવા ચાહે છે, એટલેજ કેટલાંક લોકો એ માનવા તૈયાર નથી કે રસુલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) પછી જનાબે ફાતેમા (સલા.) ના ઘર ઉપર મુસલમાનોએ હુમલો કર્યો હોય!

વિદ્વાન સંશોધક જનાબ અબ્દુલ - ઝહરા મહદીએ “અલ હુજુમ અલા બયતે ફાતેમા અલયહુસ્સલામ” નામે કિતાબ લખીને એ બધા અકીદતમંદોની આંખ ઉઘાડી નાખી છે. વિગત સાથે ડગલે - પગલે શીયા - સુન્નીઓની મોઅતબર કિતાબોના હવાલા પણ આપી દીધા છે. આંખ ખોલી નાખવી અલગ વાત છે અને આંખથી જોવું અને તેના ઉપર ચકીન કરવું, અને હકીકતોના અજવાળામાં ઇસ્લાહ (સુધારણા) કરવી જુદી વાત છે. ઇસ્લામ સ્વિકાર કર્યા પછી કેટલાંય લોકોના દિલમાંથી બુતો (મુર્તિઓ)ની મહોબ્બત નીકળી નહોતી.

અત્યારે તમારા હાથમાં જે કિતાબ છે, તે એ જ બહુમૂલ્ય કિતાબના ત્રીજા પ્રકરણનો અનુવાદ છે.

આશા છે કે આ નજીવો પ્રયાસ અહલેબયત (અ.સ.) ની બારગાહમાં કબુલ થશે.

એ પ્રકાશવંત દિવસની આશામાં કે જ્યારે ફાતેમા (સલા.) નો ચાંદ ગયબતના વાદળાઓમાંથી પ્રગટ થાશે.

જનાબે ફાતેમા (સલા.) ની મઝલુમિયતનો બદલો લેશે, જનાબે ફાતેમા (સલા.)ની કબરનું નિશાન પ્રગટ થશે, એમના હોઠ ઉપર સ્મિત હશે અને એમનો ફરઝંદ હઝરત અલી (અ.સ.) ની વિલાયત એટલે કે ગદીરી ઇસ્લામ સાથે જાહેર થશે. અને સમસ્ત વિશ્વ ઉપર છવાઈ જશે.

એ ફાતેમા ઝહરા (સલા.) ના પ્યારા ફરઝંદની ખિદમતમાં આ નજીવી પૂંજી પેશ (રજુ) કરવાનું સદ્ભાગ્ય સાંપડ્યું છે.

“યા અય્યોહલ અઝીઝો મસ્સના વ અહલનઝ ઝુરો વ જેઅના

બે બેઝાઅતિન મુઝજાતિનલ ફઅલ્લે લનલ કયલે વ તસદક અલયના ઇન્નલ્લાહ યજઝીલ મુતસદ્દેકીન.”

“હે અઝીઝ! અમને તથા અમારા કુટુંબને (દુકાળના કારણે) સખત આઘાત પહોંચ્યો છે, અને જે પૂંજી અમે લાવ્યા છીએ તે નજીવી છે, તો પણ દાન સમજીને અમને પુરેપુરું માપ આપો; નિસંશય અલ્લાહ દાન કરનારાઓને નેક બદલો આપે છે.”

(સુરએ યુસુફ : ૮૮)

સેવક : આબિદી

બે ઇસ્મેહી વ ઝિકે વલિય્હેહ

ખુદા અને રસુલે શું ફરમાવ્યું.....?

કુરઆને એહલેબયત (અ.સ.) ની મોહબ્બતને રિસાલતનો અજ (બદલો) ઠરાવ્યો છે.

“યા અય્યોહલ લઝીન આમનૂ લા તદખોલુ બોયૂતન નબીય્હે ઇલ્લા અંય યૂઅઝન લકુમ - હે ઇમાન લાવનારાઓ! રસુલના ઘરમાં રજા વગર દાખલ ન થાવ.”

(સુરએ અકહઝાબ : ૫૩)

રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ ફરમાવ્યું : ખરેખર, ફાતેમાનો દરવાજો મારો દરવાજો છે, એમનું ઘર માંડું ઘર છે. જેણે તેની બેહુરમતી કરી, તેણે અલ્લાહના ‘હિજાબ’ને ચીરી નાખ્યો.

(બેહાઝલ અન્વાર, ભાગ - ૨૨, પાના નં. ૪૭૭)

હઝરત ઇમામ મોહમ્મદ બાકીર (અ.સ.) એ ફરમાવ્યું : “જે કોઈ અમારા ઉપર થયેલ ઝુલ્મથી માહિતગાર ન હોય, અમારા હક્કો છીનવાઈ જવાની વાત જાણતો ન હોય, અમારી સાથે ઉમ્મતના વર્તાવથી જાણકાર ન હોય તે ઝુલ્મ કરનારાઓ સાથે તેઓનો ભાગીદાર છે.”

(અકાબુલ અઅમાલ, પાના નં. ૨૦૮, બેહાઝલ અન્વાર, ભાગ

- ૨૭, પાના નં. ૫૫)

અને
ઉમ્મતે
અહલેબયત
અલયહે મુર-સલામ
ની સાથે
શું કર્યું ?

હવે પછીના પાનાઓ ઉપર વાંચો!.....

વફાતે રસુલ (સ.અ.વ.) પછી ખાનદાને

રિસાલત ઉપર શું વીત્યું?

પહેલો હુમલો

હઝરત અલી (અ.સ.) હ. રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ને દફન કરવાના કાર્યથી પરવાર્યા પછી હ. રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ સોંપેલ કામમાં મશગૂલ થઈ ગયા. તેઓએ ઘરવાસ ધારણ કરી લીધો.^૧

બની હાશમના કેટલાંક સભ્યો, મોહાજિરો અને અન્સારમાંના^૨ કેટલાક લોકો હઝરતની સેવામાં હાજર થયા, જેમાં જનાબે અબ્બાસ^૩, ઝુબૈર^૪, મિકદાદ^૫, તલ્હા^૬, સાદ બિન અબી વકાસ^૭, ઉલ્લેખનિય છે. આ લોકો હ. અબુબકરની બયઅતથી રાજી નહોતા.^૮ એમાંથી છુટવા માગતા હતા. પોતાની નારાજી વ્યક્ત^૯ કરી હઝરત અલી (અ.સ.) ની બયઅત કરવા માગતા હતા.^{૧૦}

૧. અરબાતુલ વસિય્યહ પાના નં. ૧૫૪-૧૫૫

૨. તારીખે તબરી જ. ૩, પાના નં. ૨૦૨, તારીખે યઅકુબી જ. ૨, પાના નં. ૧૨૬ અને નહજુલ હક પાના નં. ૨૭૧

૩. અકદુલ ફરીદ જ. ૪, પાના નં. ૨૫૯

૪. તારીખે તબરી જ. ૩, પાના નં. ૨૦૨ ઉપરાંત બીજા ઇતિહાસકારોએ પણ લખ્યું છે.

૫. શહે નહજુલ બલાગાહ જ. ૨, પાના નં. ૫૬

૬. તારીખે તબરી જ. ૨, પાના નં. ૨૦૨, કામિલ ઇબ્ને અસીર, જ. ૨, પાના નં. ૩૨૫, ઉપરાંત આ ચારેય જણનો ઉલ્લેખ સીરતે હલબીયા જ.૩, પાના નં. ૩૬૦ ઉપર પણ છે.

૭. શહે નહજુલ બલાગાહ, જ. ૨, પાના નં. ૫૨

૮. રિયાઝુન - નઝરહ, જ. ૧, પાના નં. ૨૪૧, તારીખે ખમીસ, જ. ૨, પાના નં. ૧૬૯

૯. અલ - હમલ, પા. ૧૧૭

૧૦. શહે નહજુલ બલાગાહ જ. ૨, પાના નં. ૫૬

મુઆવિયાએ પોતાના (હઝરત અલી અ.સ. ઉપરના) એક પત્રમાં આ પ્રસંગ વિશે ઇશારો કર્યો છે :

“તમે હ. અબુબકરની અદેખાઈ કરી, તેના વિરુદ્ધ ચળવળ કરી, ફસાદ કરવા ઇચ્છ્યું, પોતાના ઘરમાં બેસીને લોકોને ગુમરાહ કરતા રહ્યા. જેથી લોકો હ. અબુબકરની બયઅત ન કરે.”^{૧૧}

જે લોકોએ હ. અબુબકરની બયઅત કરી હતી તેઓને લઈને હ. ઉમર તેમની પાસે ગયા. જેમાં અસીદ બિન હઝીર, સલમા બિન સલામા પણ હતા. બધાએ તે લોકોને કહ્યું કે લોકો હ. અબુબકરની બયઅત કરી લીધી છે માટે તમે પણ તેમની બયઅત કરી લ્યો. આ સાંભળી ઝુબૈર પોતાની તલવાર ખેંચી, હ. ઉમરે કહ્યું : આ કુતરાને રોકો, તેના ‘શર’ (નુકસાન)થી અમને બચાવો. સલમા બિન સલામાએ આગળ વધી ઝુબૈરના હાથમાંથી તલવાર આંચકી લીધી અને હ. ઉમરના હાથમાં મૂકી દીધી. તેમણે જમીન ઉપર પટકીને તોડી નાખી.^{૧૨} અને ત્યાં આગળ જેટલા બની હાશિમ હતા તેઓને ઘેરીને હ. અબુબકર

૧૧. શહે નહજુલ બલાગાહ જી.૧૫, પાના નં. ૧૮૬

૧૨. હું (લેખક) કહું છું, ઝુબૈરનું તલવાર ખેંચીને નીકળવું, બીજા હુમલાનો પ્રસંગ છે, જે ત્રીજા હુમલા પહેલાનો (થોડા મતભેદ સાથે) છે. ઝુબૈરે મજબૂર થઈને બયઅત કરી લીધી હતી. જુઓ : તારીખે તબરી જી. ૩, પાના ૨૦૩, કામિલ ઇબ્ને અસીર જી. ૨, પા.નં. ૩૨૫, શહે નહજુલ બલાગાહ જી.૨, પાના નં. ૪૫,૫૦,૫૬ જી.૬ પા. નં.૪૭,૪૮, અલ-મસ્તર શિદ પા.નં.૩૭૮, પણ પહેલા હુમલામાં ઇતિહાસકારોએ સ્પષ્ટતા કરી છે કે અમીરૂલ મોઅમેનીન (અ.સ.) એ બયઅત નથી કરી. બદકે હ. ઉમરના જવાબમાં આપે ફરમાવ્યું હતું, ખુદાના સોગંદ હું તમારી વાત સ્વિકારીશ નહીં, હું અબુબકરની બયઅત નથી કરી શકતો. બીજી રિવાયતોમાં પણ છે કે એ વખતે અમીરૂલ મોઅમેનીન (અ.સ.) નો જવાબ સાંભળીને લોકો ચુપ થઈ ગયા. માટે પહેલા હુમલા વિશેની રિવાયતો જે કિતાબમાં લખાઈ છે તેના તરફ રજુ થવું જોઈએ. જેમ કે અલ - ઇઝાઅ પા.નં.૩૬૭, અલ મુસ્તર શિદ પા.નં.૩૮૧ વાતનો સાર એ છે કે ઝુબૈરનું નીકળવું અને પોતાની તલવાર મ્યાનમાંથી ખેંચવી, એ એક વહેમ-ભ્રમ છે, જે રાવીઓને થયો છે. અને પહેલો અને બીજા હુમલાની વાતને ભેળસેળ કરી દેવાથી આમ થયું છે.

પાસે લઈ આવ્યા. અને કહેવા માંડ્યા : અબુબકરની બચત કરી લ્યો, લોકોએ તેમની બચત કરી લીધી છે. જો તમે ઇન્કાર કરો, તો ખુદાના સોગંદ અમે તલવારથી કામ લેશું. આ પરિસ્થિતિ જોઈને બની હાશિમે બચત કરી લીધી.^{૧૩} પણ હઝરત અલી (અ.સ.) એ બચત ન કરી. અને ફરમાવ્યું : “આ માટે હું તમારા કરતા વધારે અધિકારી છું. તમારે સૌએ મારી બચત કરવી જોઈએ. તમે લોકોએ રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) સાથેના સગપણના આધારે અન્સાર પાસેથી ખિલાફત મેળવી છે અને અમો એહલેબયત (અ.સ.) પાસેથી ગસબ કરવા માગો છો? શું તમે અન્સારને એમ નહોતું કહ્યું કે અમે રસુલ (સ.અ.વ.) ના સગપણના આધારે વધારે હકદાર છીએ? આ વાતથી તેઓએ તમને સોંપી દીધી. જે દલીલ તમે અન્સાર સામે રજુ કરી હતી એ જ દલીલ હું તમારી સામે રજુ કરું છું, હું રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ના જીવન અને મૃત્યુ પછી એમનાથી બધા કરતાં વધારે નજદીક છું, હકદાર છું - અધિકારી છું. હું એમનો વસી છું, વઝીર છું, એમના રહસ્યો જાણનાર છું, એમના ઇલ્મનો ભંડાર છું, હું સીદીકે અકબર છું, હું તેમના ઉપર સૌથી પહેલાં ઇમાન લાવ્યો છું, એમનું સમર્થન કર્યું છે, મુશ્રિકો સામે તમારા કરતા વધારે જેહાદ કરી છે, તમારા કરતાં વધારે કુરઆન અને સુન્નતનો જાણકાર છું, દીની જાણકારી તમારા કરતાં વધારે મારી પાસે છે. બધા કરતાં વધારે, પરિણામથી વાકેફ છું. તમો બધા કરતાં વધારે મજબૂત મન ધરાવું છું. તમે લોકો કઈ વાતના આધારે અમારી પાસેથી આ વસ્તુ (ખિલાફત) આંચકી રહ્યા છો? જો તમારા દિલમાં જરા સરખોય અદ્દાહનો ડર હોય, તો અમારી સાથે ઇન્સાફ કરો. જે રીતે તમે પોતાને અન્સાર ઉપર અગત્યતા આપો છો

૧૩. ઇબ્ને અબીલ હદીદે બની હાશિમની બચતનનો ઝિક્ર નથી કર્યો કે તેઓએ એ વખતે હ. અબુબકરની બચત કરી હોય. બલ્કે ઇતિહાસકારોએ જે લખ્યું છે કે અમીરૂલ મોઅમેનીન (અ.સ.) અને આ બધા બની હાશિમે ફાતેમા ઝહરા (સલા.) ની જીંદગીમાં હ. અબુબકરની બચત નથી કરી. ઇબ્ને અબીલ હદીદના કથનનું સમર્થન અગાઉનું વાક્ય કરી રહ્યું છે.

એ જ રીતે તમારા ઉપર મારી અગત્યતા સ્વિકારો, નહિ તો તમે ઝાલિમો ગણાશો અને જાણો છો તેનો અન્જામ શો છે?”

આ સાંભળી હ. ઉમર બોલ્યા : શું બની હાશિમનું વર્તન તમારા માટે દલીલરૂપ (હુક્કત) નથી?

હ. અલી (અ.સ.) એ કહ્યું : “તમે પોતે જ બની હાશિમને પુછી જુઓ.”

બની હાશિમમાંના જે લોકો બચઅત કરી ચુક્યા હતા તેઓએ તુરતજ કહ્યું : અમારી બચઅત હઝરત અલી (અ.સ.) માટે હુક્કત નથી. મઆઝલાહ! અમે અને હઝરત અલી (અ.સ.) ની બરાબરી?!! હિજરતમાં, જેહાદમાં, રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) સાથેના તેમના સગપણમાં તેમનો કોણ મુકાબલો કરી શકે?

પછી હ. ઉમર બોલ્યા : અમે આપને મુકશું નહિ જ્યાં સુધી કે તમે બચઅત નહિ કરો; પછી તે ખુશીથી હોય કે નારાજીથી?

હઝરત અલી (અ.સ.) એ ઉત્તર આપ્યો : “આજે તમે એમના માટે જમીન સમથળ કરો, વાત પાકી કરો, કાલે તેઓ તમને પરત કરી દેશે. હું તમારી વાત નહિ માનું, હું ક્યારેય બચઅત નહિ કરું.”

આ સાંભળી હ. અબુબકર બોલ્યા : અબુલ હસન! જરા શાંત થાવ, અમે તમારા ઉપર ન દબાણ કરીએ છીએ ન તમને મજબુર કરીએ છીએ.

એ વખતે અબુ ઉબૈદાએ હઝરત અલી (અ.સ.) પાસે આવીને કહ્યું : અય મારા કાકાના દિકરા ! અમે આપનું સગપણ, ઇસ્લામમાં આપની પ્રાથમિકતા, આપનું ઇલ્મ, આપની મદદનો ઇન્કાર નથી કરતાં, પણ એટલું જરૂર છે કે આપ વયમાં નાના છો. (એ વખતે મવલાની ઉમર ૩૩ વર્ષ હતી.) હ. અબુબકર કૌમમાં બુઝુર્ગ છે, પીઠ છે. ^{૧૪} તેઓ આ ભાર સારી રીતે ઉંચકી શકે છે. અને હવે તો જે થવાનું હતું તે થઈ ગયું. હવે આપ તેને સ્વિકારી લ્યો. જો ખુદાએ

૧૪. ઇબ્ને કુતયબા અને ઇબ્ને અબીલ હદીદે આ વાત આ રીતે કરી છે: આ લોકો આપની કૌમના વડીલો છે, તેઓના જેવો આપને અનુભવ પણ નથી, અને ન પ્રશ્નોની જાણકારી છે. આ શબ્દોમાં પાર્ટી (પક્ષીય) હુકુમત તરફ ઇશારો છે, ન કરે હ. અબુબકર તરફ વિચાર કરો.

આપને લાંબી જીંદગી આપી, તો આ ખિલાફત આપને સાંપી દેશું, એ સમયે એક પણ વ્યક્તિ આપનો વિરોધ નહિ કરે. એ વખતે આપ એના વધારે હકદાર હશો. (જુઓ સમયની પહેલા કિતનો કરો નહિ, તમે તો જાણો છો કે અરબ અને બિન અરબના દિલમાં તમારા વિશે કેવા વિચારો છે.)

હઝરત અલી (અ.સ.) એ ફરમાવ્યું : “હે મુહાજિરો અને અન્સારો! તમને ખુદાના સોગંદ, તમને ખુદાના સોગંદ છે, મારા સંબંધે રસુલે ખુદાએ તમારા પાસેથી જે વચન લીધું છે, તેને ભુલાવાડો નહિ. હુકુમત અને ખિલાફતને મોહમ્મદ (સ.અ.વ.) ના ખાનદાનમાંથી પોતાના ઘરોમાં ન લઈ જાવ, જે હકદાર છે તેની હિમાયત કરો, તેનો સાથે આપો, તેમના પક્ષે રહી બચાવ કરો. હે લોકો ! ખુદા અને રસુલે અંતિમ ફેસલો કરી નાખ્યો છે, જે તમે સારી રીતે જાણો છો. અમે અહલેબયત આ ખિલાફતના તમારા કરતાં વધારે હકદાર છીએ. શું અમારામાં કુરઆનના કારીઓ નથી? શું અમારામાં દીનના જાણકારો નથી? શું લોકોના પ્રશ્નો અમે સારી રીતે જાણતા નથી? આ બધી વાતો અમારામાં જોવા મળે છે તમારામાં નથી. જુઓ ખાહિશાત (મનેચ્છાઓ)ની પૈરવી કરો નહિ, નહિ તો તમે સત્યથી દૂર ફેંકાઈ જશો. નવી વાતો તમારા આગળના કાર્યોને બરબાદ કરી નાખશે.”

એ વખતે બશીર બિન સઅદ અન્સારી (જેમણે હ. અબુબકર માટે ભુમિકા તૈયાર કરી હતી.) બોલ્યો : અબુલ હસન! જો અન્સારો આપની આ વાતો હ. અબુબકરનો સાથ આપવા પહેલા સાંભળતે, તો આપના સંબંધે એક પણ માણસ બેમત ન થતે. (કોઈપણ આપનો વિરોધ ન કરતે)

હઝરત અલી (અ.સ.) એ ફરમાવ્યું : “શું હું રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ને ગુસ્સા - કફન વગરના મુકીને આવું અને હુકુમત માટે ઝઘડો કરું? (એવું તમે ઇચ્છો છો?)”

એક બીજી રિવાયત મુજબ : “મારી બચાત તો હ. અબુબકરની બચાત કરતાં પહેલેથી થયેલી છે. રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) પોતે તેના

સાક્ષી છે. ખુદાએ તેનો હુકમ આપેલો હતો. શું લોકોએ મારી બઅયત નહોતી કરેલી? આ બન્ને જેના હકદાર નથી - અધિકારી નથી તેનો શા માટે દાવો કરે છે?”^{૧૫}

ખુદાના સોગંદ છે, તમે કોઈ એવા એક માણસનું નામ લ્યો, જે આ અંગે અમો અહુલેબયત (અ.સ.) સાથે ઝઘડો કરવા માગતો હોય અને પોતા માટે આ મિમ્બરને વ્યાજબી અને જાએઝ સમજતો હોય, જેને તમે જાએઝ માની રહ્યા છો. રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ ગદીરના દિવસે કોઈ એકના માટે પણ કોઈ હુજ્જત કે દલીલ બાકી રહેવા નથી દીધી. તમને ખુદાના સોગંદ આપીને પુછું છું કે શું ગદીરના દિવસે રસુલ (સ.અ.વ.) ના મુખે આ શબ્દો સાંભળ્યા ન હોતા.

મન કુન્તો મવલાહો ફહાઝા અલીયુન મવલા. અલ્લાહુમ્મ વાલેમન વાલાહો વ આદેમન આદાહો વન્સુર મન નસરહુ વ અખઝલ મન ખઝલહુ - જેનો હું મવલા છું તેનો આ અલી મવલા છે. ખુદાયા! તું તેને દોસ્ત રાખ, જે અલીને દોસ્ત રાખે, જે અલી સાથે દુશ્મની રાખે તું પણ એને દુશ્મન રાખજે. એની મદદ કરનારને મદદ કર અને એનો સાથે છોડી દેનારને અપમાનિત કરજે. જેણે સાંભળ્યું હોય તે ગવાહી આપે.

ઝૈદ બિન અરકમ કહે છે : જંગે બદ્રના બાર મુજાહિદો એ સાક્ષી આપી. મેં પણ હ. રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ના મુખેથી આ જ સાંભળ્યું હતું, પણ મેં વાત સંતાડી. એ જ દિવસે મારી આંખનું તેજ ચાલ્યું ગયું.

ચર્યા વધી પડી, અવાજ ઉંચા થવા માંડ્યા. હ. ઉમરને ભય લાગ્યો કે લોકો ક્યાંક અલીની વાત ઉપર ધ્યાન ન દેવા માંડે. માટે સભા બરખાસ્ત કરી અને કહ્યું, ખુદા દિલ અને આંખને ફેરવનારો છે.

અબુલ હસન લોકોએ પસંદ કરેલ વાતથી ધ્યાન બીજી તરફ

હઝરત અલી (અ.સ.) એ કુરઆન એકત્ર કરવું

હ. રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ના વફાત પછી હઝરત અલી (અ.સ.) એમની વસીયત મુજબ કુરઆન એકત્ર કરવાના કામમાં વ્યસ્ત થઈ ગયા. તેઓ વફાતે રસુલ (સ.અ.વ.) પછી ત્રણ દિવસે એટલે કે બુધવારથી આ કામ કરવામાં પરોવાઈ ગયા.^{૧૭}

હ. અબુબકરના વિરોધીઓની સંખ્યા ઘણી મોટી હતી. હ.

૧૬. એહતેજાજે તબ્રસી, પાના નં. ૭૩-૭૫; બેહાફલ અન્વાર, ભાગ - ૨૮, પાના નં. ૧૮૩-૧૮૮, અલ ઇમામત વ - સ સિયાસત જી. ૧, પાના નં. ૧૮-૧૯; મસાલિબુન - નવાસિબ પાના નં. ૧૩૮-૧૩૯; શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૬, પાના નં. ૧૧-૧૨; કિતાબ અલ ઇમામત વસ - સિયાસત અને શર્હે નહજુલ બલાગાહમાં જ્યાં કાઢી નાખવામાં આવ્યું છે ત્યાં અમે કૌંસ કરીને નિશાની કરી દીધી છે. વિચાર કરશો તો સમજાશે કે આ વાતો અમીરૂલ મોઅમેનીન (અ.સ.) ની ઇમામત અને વિસાયત ઉપર નસ્સ હતી, પણ એ લોકોએ હ. અલી (અ.સ.) આ કૌલ માટે શું કહ્યું કે તમે લોકોએ અમો એહલેબયત (અ.સ.) પાસેથી અમારો હક છીનવી લીધો. અને હઝરતનું કહેવું કે એ લોકોએ ઝુલ્મ કર્યો અને તમને ખબર હતી. વાકેદીએ પોતાની કિતાબ અલ - અદહ, પાના નં. ૪૬-૪૭ ઉપર કેટલીક એવી વાતો લખી છે જે આ પ્રસંગે બની હતી. અલ ફતૂહ અહમદ બિન અઅસમે ફૂફી, જી. ૧, પાના નં. ૧૩-૧૪, રૌઝતુલ - સફા, જી. ૨, પાના નં. ૫૮૫ - ૫૮૭, હબીબુલ - સિયર, જી. ૧, પાના નં. ૪૪૭, અલ - મુસ્તરશિદ, પાના નં. ૩૭૪-૩૭૬, અનવાફલ યકીન - લેખક હુસૈન ઝૈદી, પાના નં. ૩૮૦, શફાઅ સોફુરુન્નાસ, પાના નં. ૪૭૮-૪૭૯, અત-તારીખુસ - સિયાસી વલ ખસારી - લેખક સય્યદ અબ્દુલ અઝીઝ સાલિમ, પાના નં. ૧૭૭, તારીખુલ દવલતુલ અરબીયહ, પાના નં. ૧૬૧, દાઅરેતુલ મઆરિફ, (લેખક મોહમ્મદ ફરીદ વજદી), જી. ૩, પાના નં. ૭૫૮-૭૫૯.

૧૭. જેમ કે બન્ને ફિરકાઓની રિવાયતોમાં છે કે પયગમ્બરે ઇસ્લામ (સ.અ.વ.) બુધની રાત્રે દફન થયા. માટે એમાં શંકા નથી બુધવારનો દિવસ કુરઆને એકત્ર કરવાની શરૂઆતનો પ્રથમ દિન હતો. આ તો આરભ હતો,

અબુબકર અને હ. ઉમર બયઅત માટે લોકો ઉપર દબાણ કરી રહ્યા હતા. એ વખતે મસ્તહ બિન અસાસાએ કબ્રે નબી પાસે જઈને આ અશઆરમાં ફરિયાદ કરી : “... પ્રસંગો છે - બનાવો છે અને જાત - જાતની વાતો છે. જો તમે તેને જોતો તો આટલી બધી વાતો ન બનતે.”

“તમારા ફૈઝથી મહરૂમ (વંચિત) થઈ જવું એવું જ છે, જેવું જમીનનું વર્ષાદિથી મેહરૂમ થઈ જવું, તમારી ઉમ્મતે બહુ ચુપકીદીપૂર્વક દગો દીધો છે, તમે આવો અને આ સ્થિતિને જોઈ તેના સાક્ષી બનો.”^{૧૮}

કહેવાય છે કે ઝુબૈર અને મિકદાદ અવારનવાર હઝરત અલી (અ.સ.) પાસે આવતા અને તેમની સાથે ચર્ચા વિચારણા કરતા અને પછી લોકો પાસે જતાં એટલામાં હ. ઉમર આવ્યા અને જ. ફાતેમા (સલા.) ને કસમ આપીને કહ્યું : “જો આ લોકો આપની પાસે આવતા - જતા રહેશે તો હું આ ઘરને સળગાવી નાખશી”^{૧૯}

બીજી એક રિવાયત મુજબ: “હું આ ઘરને ખંડિત કરાવી નાખીશ.”^{૨૦}

પણ ક્યારે કામથી પરવાર્યા (કેટલા દિવસે આ કામ પુરું થયું?) ફુરાત કુફીની રિવાયત - જે ઇમામ મોહમ્મદ બાકીર (અ.સ.)થી નકલ થઈ છે અને જેનો ઉલ્લેખ ઇબ્ને નદીમે પોતાની સૂચિ (રહેરિસ્ત)માં કર્યો છે તેનાથી સ્પષ્ટ થાય છે કે, હઝરત ત્રણ દિવસમાં કુરઆન એકત્ર કરવાના કામથી પરવાર્યા હતા. જુઓ તફસીરે ફુરાત કુફી, પાના નં. ૩૯૮-૩૯૯, બેહાર, જી. ૨૩, પાના નં. ૨૪૯, અલ ફહરિસ્ત પાના નં. ૩૦, પરંતુ કેટલીક રિવાયતોમાં હ. ઇમામ મોહમ્મદે બાકીર (અ.સ.) એ પોતાના બાપ-દાદાઓથી રિવાયત કરી છે કે અમીરૂલ મોઅમેનીન (અ.સ.) એ રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ની વફાત પછી સાતમા દિવસે એક ખુત્બો (ખુત્બાએ વસીલા) આપ્યો. કેટલાંક છે કે નવમા દિવસ પછી ખુત્બો આપ્યો. આ ખુત્બો હઝરતે કુરઆન એકત્ર કરવાના કામથી પરવાર્યા પછી આપ્યો હતો. અલ - કાફી, જી. ૮, પાના નં. ૧૭; અત્તવહીદ પાના નં. ૭૩, અમાલી સદુક પાના નં. ૩૨૦, અમાલી શૈખ જી. ૧, પાના નં. ૨૬૩, બેહાર અન્વાર, જી. ૪, પાના નં. ૧૨૨, જી. ૭૭, પાના નં. ૩૮૨.

૧૮. શર્હે નહજુલ બલાગાહ, જી.૨, પાના નં. ૫૦ જી.૬, પાના નં. ૪૬
૧૯. અલ - મુસાન્નિફ ઇબ્ને અબી શીબા જી. ૧૪, પાના નં. ૨૬૭
૨૦. અલ જવાબ અલ હાસિમ - લેખક કાઝીમ અસદાબાદી - જી. ૨૦ કિસ્મ જી. ૨ પાના નં. ૨૯૯

હઝરત અલી (અ.સ.) પાસે એ લોકોનું આવવું

હ. ઉમર હ. અબુબકર પાસે આવ્યા અને કહ્યું : “શું બયઅત કરવાનો ઇન્કાર કરનારાઓ પાસેથી તમે બયઅત નહીં લ્યો?”^{૨૧} બધાએ આપની બયઅત કરી લીધી છે, ફક્ત આ એક માણસ અને તેના કુટુંબીઓએ - અને કેટલાંક થોડા માણસોએ બયઅત નથી કરી.”^{૨૨}

જ. સલમાનની રિવાયત મુજબ : “આપ અલીની પાસે બયઅત માટે કોઈને મોકલો, જ્યાં સુધી તે બયઅત ન કરે ત્યાં સુધી આપણી કોઈ હૈસીયત નથી, ભલે આખી ઉમ્મત બયઅત કરી લે.”^{૨૩}

એક બીજી રિવાયત મુજબ : “તારા હાથમાં કંઈ નથી જ્યાં સુધી અલી તારી બયઅત ન કરે. કોઈકને તેની પાસે મોકલે કે એ બયઅત કરે. બાકી બધા તો ઉતરતી કક્ષાના લોકો છે.”

હ. અબુબકરે કુનફૂઝને મોકલ્યો અને કહ્યું : અલીને જઈને કહો, તમને ખલીફાએ રસુલે બોલાવ્યા છે. કુનફૂઝ ગયો અને થોડીવારમાં પાછો ફર્યો અને હઝરત અલી (અ.સ.) ના આ શબ્દો સંભળાવ્યા.

“રસુલ (સ.અ.વ.) એ મારા સિવાય કોઈ બીજાને ખલીફો નથી બનાવ્યો.”^{૨૪} તમે કેટલું જલ્દી રસુલ (સ.અ.વ.) ના નામે જુઠ બોલવાનું શરૂ કરી નાખ્યું”^{૨૫}

ઈબ્ને અબ્બાસી રિવાયત મુજબ આ શબ્દો છે : “તમે લોકોએ કેટલું જલ્દી રસુલ (સ.અ.વ.) ના નામે જુઠ બોલો છો, કેટલાં જલ્દી મુરતદ થઈ ગયા! ખુદાના સોગંદ, રસુલ (સ.અ.વ.) એ મારા સિવાય કોઈ બીજાને ખલીફા નથી બનાવ્યો. કુનફૂઝ, તમે તો એક સદેશવાહક છો, તમે જઈને કહી દ્યો, ખુદાના સોગંદ, તમને રસુલે ખુદાએ ખલીફા નથી બનાવ્યા. તમે સારી રીતે જાણો છો કે રસુલે ખુદા

૨૧. અલ - ઇમામત વસ - સિયાસત જી. ૧ પાના નં. ૧૯

૨૨. સુલૈમ બિન કેસ પાના નં. ૨૪૯

૨૩. સુલૈમ બિન કેસ પાના નં. ૮૨

૨૪. તફસીરે અયાશી જી. ૨, પાના નં. ૬૬-૬૭, અલ - ઇખ્તેસાસ, પાના નં. ૧૮૫-૧૮૬

૨૫. અલ ઇમામત વસ - સિયાસત ભાગ - ૧, પાના નં. ૧૯

(સ.અ.વ.) નો જાનશીન કોણ છે.” કુનફૂઝે આ સંદેશો હ. અબુબકરને પહોંચાડી દીધો. આ સાંભળી હ. અબુબકર બોલ્યા : અલીએ સાચું કહ્યું, રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) મને ખલીફા નથી બનાવ્યો.^{૨૬}

એક બીજી રિવાયત આ મુજબ છે : “જ્યારે કુનફૂઝે જનાબે ફાતેમા (સલા.) ને કહ્યું, મને ખલીફાએ રસુલ અબુબકર બિન અબી કહાફાએ મોકલ્યો છે, આપ અલીને કહો, તેમને ખલીફતુલ મુસ્લેમીને બોલાવ્યા છે. હઝરત અલી (અ.સ.) એ કહ્યું, તમે એમને કહી દ્યો, તમે કાલે સકીફાએ બની સાએદામાં અન્સારને સંબોધન કર્યું હતું, એ વખત સુધી તમે આ (લકબ) ના દાવેદાર નહોતા. તમે તમારા દોસ્ત ઉમર અને ઉબૈદાને દાવત દઈ રહ્યા હતા, અને આજે તમે પોતે આના દાવેદાર થઈ ગયા! જનાબે ફાતેમાએ કુનફૂઝને જવાબ પહોંચાડી દીધો. કુનફૂઝ પાછો ફર્યો. હ. ઉમર તેને કહ્યું : તમે ફરીથી જાવ અને કહો, તમને ખલીફતુલ મુસ્લેમીન બોલાવ્યા છે. કુનફૂઝે ફરીથી હઝરત અલી (અ.સ.) ને આ સંદેશો પહોંચાડ્યો. જવાબમાં હઝરત અલી (અ.સ.) એ કહ્યું : ખલીફા બનાવવામાં આવ્યો હોય તે ખલીફા બનાવનાર ઉપર સત્તા નથી ચલાવી શકતો, ન તો તેની વાત ઉપર ધ્યાન આપી શકાય છે. ન તેની તાબેદારી કરી શકાય છે.”^{૨૭}

આ સાંભળીને હ. અબુબકર ઘણીવાર સુધી રડ્યા. ^{૨૮} હ. ઉમરને ઘણો ગુસ્સો આવ્યો, તે કુદવા માંડ્યા અને કહેવા લાગ્યા, શું આપ આ ઈન્કાર કરનાર પાસેથી બચાત નહિ લ્યો?

હ. અબુબકરે કહ્યું : “બેસી જાવ. અને કુનફૂઝને કહ્યું : જાવ, અલી (અ.સ.) ને કહો તમને અમીરૂલ મોઅમેનીન હ. અબુબકરે બોલાવ્યા છે.”

જ્યારે કુનફૂઝે હઝરત અલી (અ.સ.) ને આ સંદેશો આપ્યો, ત્યારે આપે કહ્યું : ખુદાની કસમ આ જુઠ છે, પાછા જાવ અને તેને કહો

૨૬. સુલૈમ બિન કેસ પાનં. ૨૪૯, બેહાફૂલ અન્વાર, જી.૨, પાનં. ૨૯૭

૨૭. અલ - કશકોલ સય્યદ હયદર આમેલી - પાના નં. ૮૩-૮૪

૨૮. અલ - ઈમામત વસ - સિયાસત જી. ૧ પાના નં. ૧૯

કે તમારો જે હોદ્દો નથી તેને પોતાના ના સાથે જોડો છો?! તમે સારી રીતે જાણો છો કે અમીરૂલ મોઅમેનીન કોઈ બીજું જ છે.

કુનફૂઝે જઈને બન્નેને આ જવાબ પહોંચાડી દીધો.^{૨૯}

જનાબે સલમાનની રિવાયતમાં આ શબ્દો છે : “સુબહાનલ્લાહ! હજુ તો વધારે દિવસો નથી થયા ત્યાં તમે લોકોએ બધું ભૂલવાડી દીધું! ખુદાના સોગંદ, તમો ઘણી સારી રીતે જાણો છો કે આ લકબ મારા સિવાય કોઈ અન્યને શોભતો નથી. ખરેખર રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ તેઓને હુકમ કર્યો હતો, અને આ સાતમા માણસ હતા જેમણે મને અમીરૂલ મોઅમેનીન કહીને સલામ કરી હતી. એ સાત જાણામાંથી તેઓએ અને તેમના દોસ્તે સવાલ પાણ કર્યો હતો કે શું આ ખુદા અને રસુલનો હુકમ છે? જવાબમાં રસુલ (સ.અ.વ.) એ કહ્યું હતું, હા ચોક્કસ આ ખુદા અને તેના રસુલ તરફથી છે, તે અમીરૂલ મોઅમેનીન છે. - સચ્ચદુલ મુસ્લેમીન છે. ચમકતા - તેજવંત કપાળવાળાઓના આગેવાન છે. કયામતના દિવસે ખુદા તેમને સેરાત ઉપર બેસાડશે, તેઓ પોતાના દોસ્તોને જન્મમાં અને દુશ્મનોને જહન્નમમાં દાખલ કરશે.”^{૩૦}

આ સાંભળીને હ. ઉમર ગુસ્સામાં આવી કુદવા માંડ્યા અને બોલ્યા : ખુદાના સોગંદ, હું એમની કમ અકલી (ટુંકી બુદ્ધિ) થી માહિતગાર છું. તેમની નબળી સલાહ જાણું છું. તેઓને જ્યાં સુધી હું કતલ નહી કરું ત્યાં સુધી સીધા નહિ થાય. મને રજા આપો હું એમનું માથું કાપીને તમારી પાસે લઈ આવું. ત્યારે હ. અબુબકરે કહ્યું : બેસી જાવ, તેમણે ઇન્કાર કર્યો. હ. અબુબકરે કસમ આપીને બેસાડ્યા. પછી કુનફૂઝને કહ્યું : જાવ જઈને કહો કે તમને અબુબકરે બોલાવ્યા છે. કુનફૂઝે જઈને સંદેશો આપ્યો, અલી! આપને અબુબકરે બોલાવ્યા છે. જવાબ મળ્યો : મને મારા દોસ્ત - મારા ભાઈએ જે વસીયત કરી છે તે કામમાં મશગુલ છું. તમે અબુબકર અને જેણે પોતાની આસપાસ

૨૯. સુલૈમ બિન કૈસ પાના નં. ૨૪૯, બેહારૂલ અન્વાર જી. ૨૮, પાના નં. ૨૯૭

૩૦. સુલૈમ બિન કૈસ પાના નં. ૮૨

એક બીજી રિવાયત આ પ્રમાણે છે : હ. અબુબકરે કહ્યું, તેમની પાસે ફરીથી જાવ અને કહી દયો કે ચાલો, લોકોએ બયઅત કરી લીધી છે, મુહાજિર-અન્સાર અને કુરૈશ બયઅત કરી લીધી છે. તમે પણ એક મુસલમાન છો, જે જવાબદારી તેઓ ઉપર છે તે આપના ઉપર પણ છે.

કુન્ફૂઝ આ સંદેશો લઈને ગયો અને તરતજ પાછો ફર્યો અને હઝરત અલી (અ.સ.) નો ઉત્તર કહી સંભળાવ્યો કે, હ. રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ મને વસીયત કરી છે કે, મને દફન કર્યા પછી, જ્યાં સુધી કુરઆન એકત્ર ન કરી લઉં ત્યાં સુધી ઘરમાંથી બહાર ન નીકળું અત્યારે તો તે ખજૂરના પાન અને ઊંટની ખાલ ઉપર લખાયેલું છે.^{૩૨}

રિવાયતોથી જાણવા મળે છે કે બીજો હુમલો આ જાતના સંદેશાની આપ લે પછી થયો હતો, પણ સુલૈમે ”સલમાનથી કરેલ રિવાયત મુજબ સ્પષ્ટ થાય છે કે આ હુમલો કુરઆન રજૂ કર્યા પછી થયો હતો.

હઝરત અલી (અ.સ.) એ કહેવડાવી દીધું કે હું નમાઝ સિવાય ખત્મા ઉપર અબા નહીં ઓઢું, જ્યાં સુધી કે કુરઆન એકત્ર ન કરી લઉં.

ત્યાર પછી આ લોકો કેટલાંક દિવસો ચુપ રહ્યા. જ્યારે હઝરત અલી (અ.સ.) કુરઆન એક કપડામાં સંપૂર્ણ રીતે એકત્ર કરી લીધું, તેના ઉપર મોહર (સિક્કો) લગાડી અને પછી તે લઈને લોકો વચ્ચે આવ્યા. મસ્જીદે નબવીમાં લોકો એકઠા થયેલા, તેઓને સંબોધીને મોટા અવાજે કહ્યું :

“હે લોકો! હ. રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ના ઇન્તેકાલ પછી, હું તેમને ગુસ્લ-કફન દેવામાં અને કુરઆન એકત્ર કરવામાં ગુથાએલો હતો. હવે મેં આ કુરઆન એકત્ર કરી લીધું છે. જે આ કપડામાં છે. ખુદાએ પોતાના રસુલ ઉપર નાઝિલ કરેલી કોઈ એવી આયત નથી કે

૩૧. સુલૈમ બિન કૈસ પાના નં. ૨૪૯, બેહાર જી. ૨૮ પાના નં. ૨૯૭

૩૨. તફસીરે અયાશી જી.૨,પા. નં.૬૬-૬૭, અલ ઇખ્તેસાસ પા.નં.૧૮૬

જે આમાં મેં એકઠી ન કરી હોય. કોઈ પણ એવી આયત નથી કે જે મને રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ પઢાવી ન હોય, અથવા જેની તાવલી મને ન બતાવી હોય.” આગળ જતાં મવલા અલી (અ.સ.) એ કહ્યું : જેથી તમે કાલે એમ ન કહો કે અમે આ જાણતા નહોતા કયામતના દિવસે ન કહો કે મેં તમને મદદ માટે નહોતા બોલાવ્યા. અને મેં મારા હક - અધિકારની યાદ નહોતી અપાવી, તમને અલ્લાહની કિતાબની શરૂઆતથી અંત સુધી દાવત નહોતી આપી.

આ સાંભળી હ. ઉમરે કહ્યું : “આપ જેના તરફ અમને દાવત આપી રહ્યા છો - બોલાવી રહ્યા છો તેના કરતાં અમારી પાસે જે કુરઆન છે, તે કાફી છે - પુરતું છે.”

આ સાંભળી હઝરત અલી (અ.સ.) પોતાના ઘરે ચાલ્યા ગયા.^{૩૩} ત્યાર પછી સુલૈમે ઉપરોક્ત સદેશાની આપ - લે નો ઉલ્લેખ કરીને કહ્યું છે કે તેઓ કેટલાંક દિવસો સુધી ચુપ રહ્યાં.

સત્યની મદદ કરવા માટે આમંત્રણ

જનાબે સલમાન કહે છે કે જ્યારે રાત પડી ત્યારે હઝરત અલી (અ.સ.) જનાબે ફાતેમા (સલા.) અને પોતાના બન્ને બાળકો હ. હસન (અ.સ.) અને હ. હુસૈન (અ.સ.) ને લઈને રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ના એક એક સહાબીના ઘરે ગયા અને દરેકને ખુદાનો વાસ્તો આપીને પોતાની મદદ કરવા કહ્યું : પણ અમે ચાર જણ સિવાય કોઈ એકેય જવાબ ન દીધો અમે માથું મુડાવ્યું અને મદદ માટે તૈયાર થઈ ગયા.

જ્યારે હઝરત અલી (અ.સ.) એ જોયું કે લોકો તેમનો સાથ નથી આપતા અને બધાય હ. અબુબકરની સાથે થઈ ગયા છે ત્યારે તેમણે ઘરવાસ ધારણ કરી લીધો.^{૩૪}

૩૩. સુલૈમ બિન કેસ પાના નં. ૮૧-૮૨, બેહાર, જી. ૨૮ પાના નં. ૩૦૭ માં મસ્ઉદીની કિતાબ અસ્બાતુલ વસિયત અને જી. ૮૨, પાના નં. ૫૨ માં મનાકિબના હવાલાથી લેવામાં આવેલ છે.

૩૪. સુલૈમ બિન કેસ, પા.નં. ૮૧-૮૩, બેહાર જી. ૨૮ પા.નં. ૨૬૪-૨૬૮

ઇબ્ને કુતયબાની રિવાયત આ પ્રમાણે છે. હઝરત અલી (અ.સ.) દુખ્તરે રસુલ જનાબે ફાતેમા (સલા.) ને લઇને રાતના સમયે અન્સારના ઘરે ગયા. અને પોતાને મદદ કરવા કહ્યું : “તેઓએ જવાબ આપ્યો : દુખ્તરે રસુલ! અમે હવે એ માણસની બચાત કરી ચુક્યા છીએ. જો આપના શૌહર અને આપના કાકાના દિકરા, અબુબકરની પહેલા અમારી પાસે આવતે, તો અમે ક્યારેય ના ન પાડતે. આ સાંભળી હઝરત અલી (અ.સ.) એ ફરમાવ્યું : શું હું રસુલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ગુસ્લ અને કફન વિનાના મૂકીને હુકુમત માટે નીકળી પડું?”

જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ કહ્યું : અબુલ હસને એ જ કર્યું કે જે એમના માટે જરૂરી હતું. અને એ લોકોએ જે કંઈ કર્યું છે, ખુદા તેનો હિસાબ - કિતાબ લેશે.^{૩૫}

બીજા હુમલો

જ્યારે હ. અબુબકરને ખબર પડી કે તેની બચાત ન કરનાર કેટલાંક હઝરત અલી (અ.સ.) પાસે બેઠા છે, ત્યારે હ. ઉમરને એક મોટા સમૂહ સાથે ત્યાં મોકલ્યા.^{૩૬}

તેમણે ત્યાં પહોંચીને સાદ કર્યો, લોકોએ બહાર નીકળવા માટે ઈન્કાર કર્યો. હ. ઉમરે લાકડા મગાવ્યા અને કહ્યું, જેના અધિકારમાં ઉમરનો પ્રાણ છે, જો તમે લોકો નહિ નીકળો તો ઘર અને ઘરવાળા સૌને ફુંકી મારીશ. આ સાંભળી લોકોએ કહ્યું : અબુ હફસ! આ ઘરમાં તો જનાબે ફાતેમા (સલા.) છે, હ. ઉમરે કહ્યું : ભલે હોય.^{૩૭}

૩૫. અલ - ઇમામત વસ - સિયાસત, પાના નં. ૧૯

૩૬. અલ - એહતેજાજ પાના નં. ૮૦

૩૭. અલ ઇમામત વસ - સિયાસત જી. ૧ પાના નં. ૧૯ (સેવક કહે છે.) અલ્લામા તબ્રસીએ આ ટુકડાને અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્દુર્રહમાન (જેના હવાલાથી ઇબ્ને કુતયબાએ રિવાયત કરી છે.) આ રીતે નોંધ્યું છે : જ્યારે ઉમરને જાણ થઈ ગઈ કે આ લોકો બચાત નહિ કરે, ત્યારે કહ્યું : મને તમારી જરાય પરવા નથી. હું એમજ કરીશ. (એટલે ઘરને આગ લગાડી દઈશ.) એટલા માટે કે મેં ડરાવવાનો ઇરાદો કરી નાખ્યો છે. અલ એહતેજાજ પા. ૮૦, બેહાર, જી. ૨૮, પાના નં. ૨૦૪, આમાં ફેરફાર થયેલો

પછી હ. ઉમરે ઘરમાં પ્રવેશવાની રજા માગી, જે ન મળી, ત્યારે ધમાલ કરી અને ધમકીઓ દેવા માંડી.^{૩૯}

ઝુબૈર બહાર નીકળ્યા

એ વખતે ઝુબૈર ઉઘાડી તલવારે બહાર નીકળ્યા^{૪૦} અને બોલ્યા, આ તલવાર મ્યાનમાં નહિ જાય, જ્યાં સુધી તમે અલીની બચત નહિ કરો.^{૪૦}

તેમણે હ. ઉમર ઉપર હુમલો કરવાનો પ્રયાસ કર્યો, પરંતુ ખાલિદ બિન વલીદે એક એવો પથ્થર માર્યો કે જે ઝુબૈરની ગરદન ઉપર લાગ્યો અને હાથમાંથી તલવાર પડી ગઈ.^{૪૧}

એક બીજી રિવાયતમાં છે કે હ. ઉમર તેની આદત પ્રમાણે ભાગ્યા, ઝુબૈરે તેનો પીછો કર્યો, ઝુબૈર એક પથ્થર સાથે ટકરાણા અને ઉંઘા મોઢે પટકાણા.^{૪૨}

એક રિવાયતમાં એમ છે કે ઝુબૈરનો પગ લપસ્યો અને પટકાઈ ગયા હ. અબુબકર બોલ્યા. આ કૂતરાને પકડી લ્યો.^{૪૩}

હોવામાં જરાય શક નથી, એટલા માટે કે તે કેવી રીતે શક્ય છે કે એક સુન્ની એમ કહે કે હ. ઉમરે કહ્યું : ભલે આ ઘરમાં ફાતેમા (સલા.) હોય. અને શીયા આ રીતે રિવાયત કરે છે ? હા, એ સંભવિત છે કે રાવી તકથ્યામાં હોય અને તેનામાં એટલી હિમ્મત ન હોય કે જે રીતે રિવાયત છે તે રીતે બયાન કરે.

૩૮. મસલિબુન - નવાસિબ, પાના નં. ૧૩૬-૧૩૭, અર્સાએલુલ એઅતેકાદીયા, ભાગ - ૧, પાના નં. ૪૪૭

૩૯. તારીખે તબરી જી. ૩, પાના નં. ૨૦૨

૪૦. તારીખે તબરી જી. ૩, પાના નં. ૨૦૨, અલ - કામિલ ઇબ્ને અસીર જી. ૨, પાના નં. ૩૨૫

૪૧. અલ - ઇખ્તેસાસ, પાના નં. ૧૮૬

૪૨. મસાલિબુન - નવાસિબ પાના નં. ૧૩૬-૧૩૭, અર્સાએલુલ એઅતેકાદીયા જી. ૧, પાના નં. ૪૪૭ - ૪૪૮

૪૩. અમાલી શૈખ મુફીદ પાના નં. ૪૯-૫૦

એક બીજી રિવાયતમાં છે કે હ. ઉમરે કહ્યું : આ કૂતરાથી ચેતતા રહો.^{૪૪}

પછી લોકો ઝુબૈર ઉપર ટુટી પડ્યા.^{૪૫} અને ચાલીસ માણસોએ તેમને ઘેરી લીધા.^{૪૬} ઝિયાદ બિન લબીદ અન્સારી અને એક બીજા માણસે તેમનું ગળુ દબાવ્યું^{૪૭} અને તેમના હાથમાંથી તલવાર પડી ગઈ.^{૪૮} હ. ઉમરે કહ્યું : તેમના હાથમાંથી તલવાર લઈ લ્યો અને પથ્થર ઉપર પટકી નાખો.^{૪૯} જ્યારે બીજી રિવાયતમાં છે કે હ. અબુબકરે મિમ્બર ઉપરથી કહ્યું, તલવાર પથ્થર ઉપર પટકી દ્યો.^{૫૦} સલમા બિન અસ્લમે ઝુબૈરની તલવાર લઈને પથ્થર અથવા દીવાલ સાથે અફળાવી તોડી નાખી.^{૫૧} એમ પણ છે કે મોહમ્મદ બિન સલમાએ તલવાર તોડી નાખી.^{૫૨} એક રિવાયતમાં છે કે હ. ઉમરે પોતે પથ્થર ઉપર પટકીને તોડી નાખી.^{૫૩}

જે લોકો ઘરમાં હતા તે બહાર નીકળી આવ્યા અને હઝરત અલી (અ.સ.) સિવાય બધાએ બયઅત કરી લીધી.^{૫૪} કેમકે તેમણે (હ.

૪૪. મસાલિબુન - નવાસિબ પાના નં. ૧૩૬-૧૩૭; અર્સાએલુલ એઅતેકાદીયા જી. ૧ પાના નં. ૪૪૭-૪૪૮

૪૫. તારીખે તબરી, જી. ૩ પાના નં. ૨૦૨

૪૬. બેહારુલ અન્વાર, જી. ૩૦, પાના નં. ૨૯૧

૪૭. અહિં કદાય શાહ અબ્દુલ્લાહ બિન અબી રબીઆ મુરાદ છે. તસ્બીતુલ ઈમામત પાના નં. ૧૭ જુઓ.

૪૮. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ જી. ૨, પાના નં. ૫૬

૪૯. તારીખે તબરી જી.૩, પા.નં.૨૦૩, અલ કામિલ જી.૨, પા.નં. ૩૨૫

૫૦. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી.૨, પાના નં.૫૬, જી.૬, પાના નં. ૪૮

૫૧. અલ મુસ્તર શિદ પાના નં. ૩૭૮

૫૨. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૧ પાના નં. ૪૮

૫૩. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ જી. ૬, પાના નં. ૪૮

૫૪. બીજા હુમલા વખતે અહલેબયત (અ.સ.) સિવાયના જેટલા માણસો ઘરમાં હતા તે બહાર આવી ગયા. અને તે લોકોએ એ વખત સુધી બયઅત નહોતી કરી જુઓ અલ - કાફી, જી. ૮, પાના નં ૨૪૫, રેજાલુલ કશી જી. ૧ પાના નં. ૨૬ તફસીરે અયાશી જી.૧ પાના નં. ૧૯૯, બેહારુલ અન્વાર, જી. ૨૨ પાના નં. ૩૩૩,૩૫૧

અલી અ.સ.એ) કસમ ખાધી હતી કે જ્યાં સુધી કુરઆન એકત્ર નહિ કરી લઉં ત્યાં સુધી ઘરમાંથી બહાર નહિ નીકળું - ખત્મા ઉપર અબા નહિ ઓઢું.

જનાબે ફાતેમા ઝહેરા (સલા.) એ ઘરના દરવાજા ઉપર આવીને કહ્યું : મેં તમારા કરતાં બદતર કોઈ કૌમ નથી જોઈ. તમે લોકોએ રસુલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ના જનાઝાને પડતો મૂકી મારામારી કરવામાં લાગી ગયા. તમે લોકોએ ન તો અમારી હુકુમતનો સ્વિકાર કર્યો, ન અમારો હક પાછો આપ્યો, ન અમારી સાથે કશા સલાહ - મત કર્યા! શું તમારી નજરે અમારો કશો અધિકાર નથી?!^{૫૫}

એકબીજી રિવાયતમાં (જ. ફાતેમા ઝહેરા સલા. ના શબ્દો) આ મુજબ છે : તમે ન અમારી હુકુમતને સ્વિકારી અને ન અમારા અધિકારને માન્ય રાખ્યો. એમ લાગે છે કે તમે જાણતા જ નથી કે ગદીરના દિવસે શું કહેવામાં આવ્યું હતું. ખુદાના સોગંદ! એ દિવસે (રસુલે ખુદાએ) એમની ઇમામત અને વિલાયતના કરાર અને વચન લીધાં હતાં, જેથી હુકુમતની તમારી આશાઓ ભાંગી પડે, પણ તમે નબી (સ.અ.વ.) સાથેના બધા સંબંધ તોડી નાખ્યા. કયામતના દિવસે અમારી અને તમારી વચ્ચે અલ્લાહ ઇન્સાફ કરશે.^{૫૬}

છેલ્લા હુમલાની તૈયારી

હ. ઉમરે હ. અબુબકરને કહ્યું : તમને કઈ વસ્તુ રોકી રહી છે, કેમ તેમની પાસેથી બચઅત નથી લેતા?^{૫૭} જો તમે નથી કરી શકતા, તો હું જરૂર આ કામ કરીશ. પછી ગુસ્સામાં આવી બહાર નીકળ્યા અને પોતાના કબીલા તથા કુટુંબીઓને બોલાવ્યા : “બલીફએ રસુલ (સ.અ.વ.) ના સાદ ઉપર લબ્બયક કહો.” દરેક બાજુએથી લોકો ‘લબ્બયક’ કહેતાં કહેતાં મસ્જીદે નબવીમાં જમા થઈ ગયા. હ. ઉમરે હ. અબુબકરને કહ્યું : મેં તમારા માટે સવારો અને પાયદળને એકઠા

૫૫. અલ - ઇમામત વસ - સિયાસત જ. ૧, પાના નં. ૧૯

૫૬. એહતેજાજ પાના નં. ૮૦, બેહાફલ અન્વાર, જ.૨૮, પા. નં. ૨૦૪

૫૭. સુલૈમ બિન કૈસ, પાના નં. ૮૩

કરી દીધા છે.^{૫૮} હ. અબુબકરે પુછ્યું : કોને તેમની સાથે મોકલીશું? હ. ઉમરે કહ્યું : કુનફૂઝ, તે કડક સ્વભાવનો અને તોછડો છે, બની અદી બિન કઅબના આઝાદ કરાયેલાઓમાંનો છે. તેની મદદમાં થોડાંક માણસોને પણ મોકલો.^{૫૯}

પછી કુનફૂઝને કહેવામાં આવ્યું : “જાવ, એમના ઘરે, લોકોને બહાર કાઢો, જો બહાર નીકળે તો ઠીક છે, નહિ તો દરવાજા ઉપર લાકડા ભેગા કરો અને કહી દ્યો કે જો બચઅત માટે બહાર નહિ નીકળો, તો આખા ઘરને આગ ચાંપી દેવામાં આવશે.”^{૬૦}

કુનફૂઝ ગયો અને હઝરત અલી (અ.સ.) પાસે અંદર આવવાની રજા માગી, રજા ન મળી, કુનફૂઝના સાથીઓ હ. ઉમર અને હ. અબુબકર પાસે પાછા આવ્યા. આ બન્ને એ વખતે મસ્જિદમાં બેઠા હતા. તેઓએ કહ્યું : “અમને અંદર આવવાની રજા ન મળી.” હ. ઉમરે કહ્યું : “પાછા જાવ અને રજા માગો, જો રજા મળે તો ઠીક છે, નહિતો વગર રજાએ દાખલ થઈ જાવ. તેઓ ફરી પાછા આવ્યા અને ફરીથી રજા માગી. જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ કહ્યું, હું તમને કોઈ કાળે રજા વગર ઘરમાં આવવા નહિ દઉં”

આ સાંભળી કુનફૂઝ ત્યાં જ રોકાયો, અને તેની સાથેના માણસોએ આવીને કહ્યું, ફાતેમા (સલા.) આમ કહી રહ્યા છે એટલે અમને રજા વગર અંદર દાખલ થવું યોગ્ય ન લાગ્યું.

છેલ્લો હુમલો

આ સાંભળી હ. ઉમરને ઘણો ગુસ્સો આવ્યો. અને બોલ્યો : આપણા કામમાં ઔરતોએ શું કામ માથું મારવું જોઈએ! જે લોકો ત્યાં હાજર હતા તેઓને કહ્યું : લાકડાં ભેગા કરો.^{૬૧}

બીજી રિવાયતમાં છે કે આ સાંભળી હ. ઉમર બહુ કુદકા મારવા

૫૮. કવકાબે દુર્રી જી. ૧ પાના નં. ૧૯૪-૧૯૫

૫૯. સુલૈમ બિન કૈસ પાના નં. ૮૨

૬૦. અલ - જમલ પાના નં. ૧૧૭

૬૧. સુલૈમ બિન કૈસ પાના નં. ૮૩

૨૫ વફાતે રસુલ (સ.) પછી...
માંડ્યા. ખાલિદ બિન વલીદ અને કુનફૂઝને કહ્યું : આગ અને લાકડાં
એકઠા કરો.^{૬૨}

૯. અબુબકરે ૯. ઉમરને કહ્યું : સૌથી વધારે સખત દિલ અને
કઠણ મનના માણસને બોલાવો.^{૬૩} એ લોકોને ઘરમાંથી બહાર કાઢો,
જો ઇન્કાર કરે, તો જંગ કરો.^{૬૪} ૯. ઉમરે એક મોટા સમૂહને લઈને
નીકળ્યા. ^{૬૫-૬૬} જેમાં અસ્હાબો^{૬૭} મુહાજિરો અન્સારો^{૬૮}, ફત્હે મક્કા
પછી આઝાદ થયેલા^{૬૯} ગુલામ, મુનાફિકો,^{૭૦} હલકી કક્ષાના અરબો
અને જંગમાંથી બાકી રહી ગયેલા લોકો^{૭૧} હતાં. એક રિવાયત પ્રમાણે
તેઓની સંખ્યા ૩૦૦ હતી.^{૭૨} લોકોએ બીજી સંખ્યા પણ કહી છે.
આ બધામાં આ લોકો - આ નામો ખાસ ઉલ્લેખનિય છે.

(૧) ૯. ઉમર બિન ખત્તાબ^{૭૩} (૨) ખાલિદ બીન વલીદ^{૭૪}

-
૬૨. સુલૈમ બિન કેસ પાના નં. ૨૫૦
૬૩. અનસાબુલ અશરાફ જી. ૧, પાના નં. ૫૮૭-૫૮૮
૬૪. અલ અકદુલ ફરીદ જી. ૧, પાના નં. ૨૫૮, (મિસરમાં છપાયેલી)
૬૫. અલ - યઅકુબી જી. ૨, પાના નં. ૧૨૬ અલ - મુસ્તર શિદ
પાના નં. ૩૭૭ - ૩૭૮
૬૬. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ જી. ૬, પાના નં. ૪૮, અલ - એહતેજાજ
પાના નં. ૮૦
૬૭. અલ - કશ્કોલ પાના નં. ૮૩-૮૪
૬૮. તારીખુલખમીસ જી. ૨, પાના નં. ૧૬૯
૬૯. ઇલ્મુલ યકીન જી. ૨, પાના નં. ૬૮૬
૭૦. ઉપર મુજબનો સંદર્ભ મોઅતમરે ઓલમાએ બગદાદ, પાના નં.
૬૩, કામિલ બહાઈ જી. ૧ પાના નં. ૩૦૫ હદીકતુશ - શીઆ પાના
નં. ૩૦
૭૧. મિસ્બાહુઝ - ઝાએર પાના નં. ૪૬૩-૪૬૪
૭૨. જન્નાતુલ ખોલુદ પાના નં. ૧૯
૭૩. બધાય ઇતિહાસકારો એકમત છે કે આમાં ઉમર બિન ખત્તાબ હતા.
૭૪. તફસીરે અયાશી જી. ૨, પાના નં. ૬૬, શર્હે નેહજુલ બલાગાહ
જી. ૨, પાના નં. ૫૭, જી. ૬ પાના નં. ૪૮ મોઅતમરે ઓલમાએ બગદાદ
પા. ૬૩, અલ ઇખ્તેસાસ પાના નં. ૧૮૬, સુલૈમ બિન કેસ પાના નં.
૨૫૧ કામિલ બહાઈ જી. ૧, પાના નં. ૩૦૫ અલ - કશ્કોલ પાના
નં. ૮૩-૮૪, અલ હિદાતુલ કુબરા, પાના નં. ૧૭૮-૧૭૯, બેહારુલ

(૩) કનફૂઝ,^{૭૫} (૪) અબ્દુર્રહમાન^{૭૬} બિન ઔફ, (૫) અસીદ બિન હઝીર (હસીન) અશહલી^{૭૭} (૬) સલમા બિન સલામા બિન દકશ અશહલી^{૭૮} (૭) સલમા બિન અસ્લમ,^{૭૯} (એક રિવાયત પ્રમાણે સલમા બિન અસ્લમ બિન જરૈશ અશહલી)^{૮૦} (૮) મુગીરા બિન શેઅબા,^{૮૧} (૯)અબુ ઉબૈદા બિન જર્હાહ^{૮૨} (૧૦) સાબિત બિન કૈસા બિન શમાસ^{૮૩} (૧૧) મોહમ્મદ બિન સલમા^{૮૪} (૧૨) સાલિમ

અન્વાર, જી. ૩૦, પાના નં. ૨૮૦,૩૪૮, જી. ૫૩ પાના નં. ૧૩

૭૫. તફસીરે અયાશી જી. ૨, પાના નં. ૩૦૭-૩૦૮, મોઅતમરે ઓલમાએ બગદાદ પાના નં. ૬૩, અલ - જમલ પાના નં. ૧૧૭, સુલૈમ બિન કૈસ પાના નં. ૧૮૪, અલ - હિદાયતુલ કુબરા પાના નં. ૧૭૮-૧૭૯,૪૦૦, હદીકતુશશીઆ પાના નં. ૩૦, બેહાઇલ અન્વાર જી. ૩૦, પાના નં. ૨૮૦-૩૪૮ જી. ૫૩ પાના નં. ૧૮

૭૬. બહીકીની અર - સુનન, જી. ૮ પાના નં. ૧૫૨, અલ મુસ્તદરક જી. ૨, પાના નં. ૬૬, હયાતુસ્સહાબા લેખક કાંધલવી જી. ૨ પાના નં. ૧૩, શર્હે નેહજુલ બલાગાહ જી. ૬ પાના નં. ૪૮, અલ - કશકોલ પાના નં. ૮૩-૮૪, હદીકતુલશશીઆ પાના નં. ૩૦

૭૭. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૨, પાના નં. ૫૦, જી. ૬ પાના નં. ૧૧,૪૭, અલ ઇમામત વસ - સયાસત જી. ૧, પાના નં. ૧૮, અલ એહતેજાજ પાના નં. ૭૩, તારીખુલ ખમીસ, જી. ૨ પાના નં. ૧૬૯ ૭૮. શર્હે નહજુલ બલાગાહ, જી. ૨ પાના નં. ૫૦, જી.૬, પા.નં. ૪૭, અલ-એહતેજાજ, પા.નં. ૭૩, તારીખુલ ખમીસ, જી.૨, પા.નં. ૧૬૯, ૭૯. શર્હે નહજુલ બલાગાહ, જી. ૬ પાના નં. ૧૧, અલ ઇમામત વસ-સિયાસત જી. ૧ પાના નં. ૧૮

૮૦. અલ મુસ્તર શિદ, પાના નં. ૩૭૮

૮૧. અલ - ઇખ્તેસાસ પાના નં. ૧૮૬, તફસીરે અયાશી જી. ૨ પાના નં. ૬૬, કવકબે દુર્રી જી. ૧, પાના નં. ૧૮૪

૮૨. કવકબે દુર્રી જી. ૧, પાના નં. ૧૮૪

૮૩. તારીખુલ ખમીસ જી. ૨, પાના નં. ૧૬૯, શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૬, પાના નં. ૪૮

૮૪. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૬ પાના નં. ૪૮, સુનને બહીકી જી. ૮ પાના નં. ૧૫૨, અલ - મુસ્તદરક જી. ૩, પાના નં. ૬૬,

મવલા અબી હુઝૈફા^{૮૫} (૧૩) અસ્લમ અદવી^{૮૬} (૧૪) અયાશ બિન રબીઆ,^{૮૭} (૧૫) હરમઝા અલ ફારસી (ઉમર બિન અબીલ મકદામના દાદા)^{૮૮}, (૧૬) હ. ઉસ્માન^{૮૯} (૧૭) ઝિયાદ બિન લબીદ,^{૯૦} (૧૮) અબ્દુલ્લાહ બિન અબી રબીઆ^{૯૧} (૧૯) અબ્દુલ્લાહ બિન ઝમ્મા^{૯૨} (૨૦) સઅદ બિન માલિક^{૯૩} અને (૨૧) હમ્માદ.^{૯૪}

અમૂક લોકોએ હ. અબુબકરનું નામ પણ લીધું છે^{૯૫} તો વળી કેટલાંકએ ઝૈદ બિન સાબિતનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે.^{૯૬} હ. ઉમરે આ બધાને કહ્યું, આવો આપણે બધા મળીને લાકડાં ભેગા કરીએ^{૯૭} લોકો

હયાતુસ્સહાબા લેખક કાંધલવી, જી. ૨ પાના નં. ૧૩

૮૫. અલ - જમલ પાના નં. ૧૧૭, અલ ઇખ્તેસાસ પાના નં. ૧૮૬, તફસીરે અયાશી જી. ૨, પાના નં. ૬૭

૮૬. અશશાફી લેખક ઇબ્ને હમઝા જી. ૪ પાના નં. ૧૭૩

૮૭. અશશાફી લેખક ઇબ્ને હમઝા જી. ૪, પાના નં. ૧૭૩

૮૮. અલ ઇખ્તેસાસ પાના નં. ૧૮૬, તફસીરે અયાશી જી. ૨, પાના નં. ૬૬-૬૭

૮૯. અલ ઇખ્તેસાસ પાના નં. ૧૮૬, તફસીરે અયાશી જી. ૨ પાના નં. ૬૬-૬૭

૯૦. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી.૩ પાના નં.૫૬, જી.૬ પાના નં. ૪૮

૯૧. તરબીતુલ ઇમામત પાના નં. ૧૭

૯૨. મસાલિબુન નવાસિબ પાના નં. ૧૩૬

૯૩. મસાલિબુન નવાસિબ પાના નં. ૧૩૬

૯૪. મસાલિબુન નવાસિબ પાના નં. ૧૩૬

૯૫. અલ ઇખ્તેસાસ પાના નં. ૧૮૬, તફસીરે અયાશી જી. ૨ પાના નં. ૬૬, કવકબે દુરી જી. ૧, પાના નં. ૧૮૪-૧૮૫, કદાય આ એ રિવાયત ઉપરથી લેવામાં આવેલ છે કે જેને શૈબ મુફીદે પોતાની અમાલી પાના નં. ૪૮-૫૦ ઉપર લેખલ છે,

૯૬. ઝૈદ બિન સાબિતનું નામ એક ઘડી કાઢેલી રિવાયતમાં છે, જેને અબુ સઈદ ખુદરીએ નકલ કરી છે, જુઓ કન્જુલ ઉમ્માલ જી.૫, પાના નં. ૬૧૩.

લાકડાં^{૯૯} અને આગ લઈને^{૯૯} આવ્યા અને હ. ઉમર સળગાણી દોરી^{૧૦૦} લઈને આવ્યા. એક બીજી રિવાયત પ્રમાણે સળગતો અંગારો^{૧૦૧} લઈને આવ્યા અને બોલી રહ્યા હતા : જો આ લોકો બહાર નીકળીને બચત કરવાનો ઇન્કાર કરશે, તો હું તેમનું ઘર સળગાવી નાખીશ. લોકોએ કહ્યું : આ ઘરમાં તો જનાબે ફાતેમા (સલા.) છે, શું એને પણ સળગાવી નાખશો?! જવાબ મળ્યો : હું ફાતેમાનો સામનો કરીશ.^{૧૦૨}

આ બધા હઝરત અલી (અ.સ.) ના ઘર તરફ ગયા. તેઓનો ઇરાદો ઘરવાળા સાથે ઘરને સળગાવી નાખવાનો હતો.^{૧૦૩}

અબી બિન કઅબ કહે છે, અમે ઘોડાઓની હણાહણાટ લગામની ઝંકાર અને નેજા (ભાલા)ની અવાજો સાંભળી, અમારા ઘરમાંથી બહાર નીકળ્યા. લોકો અલીના ઘર સુધી પહોંચી ગયા હતા.^{૧૦૪} જનાબે ફાતેમા (સલા.) દરવાજાની પાછળ ઉભા હતા. માથા ઉપર પાટો બંધાયેલો હતો. રસુલ (સ.અ.વ.) ની જુદાઈના દુઃખે ઘણા નબળા પડી ગયા હતા.^{૧૦૫} જ્યારે આ લોકોને આવતા જોયા ત્યારે દરવાજો બંધ કરી લીધો. તેમને ખાત્રી હતી કે આ લોકો રજા વગર ઘરમાં

૯૭. દલાએબુલ ઇમામહ જી.૨, બેહારુલ અન્વાર, જી.૩૦, પા. નં.૨૯૩

૯૮.તરાએફ પા.નં.૨૩૯,નેહજુલ હક, પા.નં. ૨૭૧, મોઅતમરે ઓલમાએ બગદાદ,પા. નં. ૬૩, દલાએબુલ ઇમામત પા.નં. ૨૪૨, (છપાએલ: મોઅસસએ બેઅસત,પા. નં.૪૫૫), સુલૈમ બિન કેસ, પા.નં.૧૮૩ ઉપરાંત ઘણી કિતાબો.

૯૯. તફસીરે અયાશી જી. ૨, પાના નં. ૩૦૮, સુલૈમ બિન કેસ, પાના નં. ૨૫૦, અલ હિદાયતુલ કુબરા પાના નં. ૧૭૮-૧૭૯

૧૦૦. અનસાબુલ અશરાફ, જી. ૧ પાના નં. ૫૮૬

૧૦૧. અકદુલ ફરીદ, જી. ૪, પાના નં. ૨૪૨ (કિતાબખાનએ નહઝત મિસ્રીયા); તારીખે અબુલ ફિદા, જી. ૧, પાના નં. ૧૫૬

૧૦૨. અશશાફી લેખક ઇબ્ને હમઝા, જી. ૪, પાના નં. ૧૭૩

૧૦૩. અકદુલ ફરીદ, જી.૪ પાના નં. ૨૪૨, તારીખે અબુલ ફિદા જી.

૧, પાના નં.૧૫૬ અમાલી શૈખ મુફીદ પાના નં.૫૦, અને બીજી કિતાબો

૧૦૪. કવકબે દુર્રી પાના નં. ૧૮૪-૧૮૫

બુમબરાડા પાડ્યા. જે લોકો ઘરમાં હતા તેમને જાત - જાતની વાતો સંભળાવવા લાગ્યા.^{૧૦૮} અને હ. અબુબકરની બચઅત કરવા માટે બોલાવતા રહ્યા.^{૧૦૯} હ. ઉમરે ત્રાડ પાડીને કહ્યું : “યબ્ન અબી તાલિબ! દરવાજો ખોલો.”^{૧૧૦} ખુદાના સોગંદ, જો દરવાજો નહિ ખુલે, તો ઘરને આગ લગાડી દઈશ.^{૧૧૧} જેના અધિકારમાં મારો પ્રાણ છે, બચઅત માટે બહાર નીકળો, નહિ તો ઘરને આગ ચાંપી દઈશ.^{૧૧૨} અલી, બહાર નીકળો, મુસલમાનોના નિર્ણયને સ્વિકારી લ્યો, નહિ તો અમે તમારી સાથે જંગ કરશું.^{૧૧૩} અબુ તાલિબના પુત્ર! જો તમે ઘરમાંથી બહાર નહિ નીકળો અને લોકોની જેમ બચઅત નહિ કરો , તો ઘરવાળા સહિત ઘરને આગ લગાડી દેશું.^{૧૧૪}

અબુ તાલિબના પુત્ર! દરવાજો ખોલો, નહિ તો તમારા ઘરને આગ લગાડી દેશું.^{૧૧૫}

બચઅત માટે બહાર નીકળો, ખલીફએ રસુલ (સ.અ.વ.) ની બચઅત કરો, નહિ તો તમારા ઉપર આગ વરસાવશું.^{૧૧૬}

૧૦૫. સુલૈમ બિન કૈસ પાના નં. ૨૫૦

૧૦૬. તફસીરે અયાશી જી.૨, પા.નં.૬૭, અલ-ઇખ્તેસાસ પા.નં.૧૮૬, ૧૦૭. દલાએલુલ ઇમામહ જી. ૨, બેહાર, જી. ૩૦, પાના નં. ૨૮૦, અલ કશકોલ (આમિલીની લખેલી) પાના નં. ૮૩-૮૪

૧૦૮. હદીકતુશશીઆ પાના નં. ૩૦

૧૦૯. અશશાફી લેખક ઇબ્ને હમઝા જી. ૪, પાના નં. ૧૭૧

૧૧૦. સુલૈમ બિન કૈસ, પાના નં. ૨૫૦

૧૧૧. ઇલ્મુલ યકીન, જી. ૨, પાના નં. ૬૮૭, અત - તતિમ્મા ફી તારીખુલ અઈમ્મા પાના નં. ૫૨

૧૧૨. અસ્સકીફા (અલ્લામા જવહરીની લખેલી); શર્હે નેહજુલ બલાગાહ જી. ૨, પાના નં. ૫૬, તારીખે તબરી, જી. ૩, પાના નં. ૨૦૨, અલ મુસ્તર શિદ, પાના નં. ૩૭૮

૧૧૩. અલ હિદાયતુલ કુબરા, પાના નં. ૪૦૬, બેહારૂલ અન્વાર, જી. ૫૩, પાના નં. ૧૩

૧૧૪. અલ - કશકોલ, પાના નં. ૮૩-૮૪

૧૧૫. કામિલ બહાઈ, પાના નં. ૩૦૫

અલી બહાર નીકળો, નહિ તો આ ઘરને આ લગાડી દેશું.^{૧૧૭}

જનાબે ફાતેમા (સલા.) દરવાજાની પાછળ આવીને ઉભા રહી ગયા, અને કહ્યું : હે ગુમરાહો! હે જુફાઓ! તમે શું કહો છો? શું ચાહો છો?

હ. ઉમર : “ફાતેમા!”

જ. ફાતેમા : “ઉમર તમે શું ઇચ્છો છો?”

હ. ઉમર : “તમારા ઇબ્ને અમ (કાકાના દીકરા) ને શું થઈ ગયું છે? તમને જવાબ આપવા મોકલ્યા છે અને પોતે પદ્મિમાં બેઠા છે?”

જ. ફાતેમા : “હે અભાગિયા! તારી શીરજોરીના લીધે હું બહાર આવી છું. તારા પર અને બધાય ગુમરાહ પર હુક્કત પુરી કરવા માંગું છું.”

હ. ઉમર : આવી વાતો મફ્ફો, સ્ત્રીઓની વાર્તાઓ બંધ કરો અને અલીને કહો બહાર નીકળે.

જ. ફાતેમા : તમને શરમ નથી આવતી, શું તમે મને શયતાનની ટોળકીથી ડરાવો છો? ઉમર! શયતાનની ટોળકી કમઝોર-અશક્ત છે.

હ. ઉમર : જો અલી બહાર નહિ નીકળે તો ઘણા બધા લાકડા લઈને આવ્યો છું, હું આ ઘર ઘરવાળાઓ સહિત સળગાવી દઈશ, જો અલી બચત ન કરે તો.^{૧૧૮}

જ. ફાતેમા : ઉમર! તમે અમને અમારી હાલત ઉપર કેમ મૂઠી દેતા નથી?

હ. ઉમર : દરવાજો ખોલો, નહિ તો ઘરને આગ લગાડી દઈશ.^{૧૧૯}
એક બીજી રિવાયત પ્રમાણે હ. ઉમરે કહ્યું : હે ફાતેમા! હે રસુલની પુત્રી! તમારા ઘરમાં જે લોકો છે તેને બહાર કાઢો, બીજા મુસલમાનોની જેમ તેઓ પણ આ વાતનો (બચતનો) સ્વિકાર કરે, નહિ તો બધાને ફુંકી મારીશ.^{૧૨૦}

૧૧૬. સુલૈમ બિન કૈસ, પાના નં. ૮૩

૧૧૭. કવકબે દુર્રી, પાના નં. ૧૯૪-૧૯૫

૧૧૮. દલાએલુલ ઇમામહ, જી. ૨, બેહાર, જી. ૩૦, પાના નં. ૨૯૩

૧૧૯. સુલૈમ બિન કૈસ, પાના નં. ૮૩-૮૪, ૨૫૦

એક બીજી રિવાયત પ્રમાણે : જે વાત ઉમ્મતે કબુલ કરી લીધી છે તે તમે પણ કબુલ કરી લ્યો.^{૧૨૧}

બીજી એક રિવાયતમાં છે : ફાતેમા ! આ કોણ બધા તમારા ઘરમાં ભેગા ગયા છે? જો એ લોકો બહાર નહિ નીકળે તો ઘરવાળા સહિત ઘરને સળગાવી દઈશ.^{૧૨૨}

એક રિવાયતમાં છે, હ. ઉમરે જ. ફાતેમાને કહ્યું : જે લોકો ઘરમાં છે તેને બહાર કાઢો, નહિ તો ઘરવાળા સહિત ઘરને સળગાવી નાખીશ.

જ. ફાતેમા : શું મારા બાળકો સાથે મારા ઘરને સળગાવી નાખશો?

હ. ઉમર : હા, ખુદાના સોગંદ, જો તેઓ બહાર નહિ નીકળે અને બચાવત નહિ કરે તો.^{૧૨૩}

જ. ફાતેમા : ઇબ્ને ખત્તાબ! શું તમે માફ ઘર સળગાવું જોશો?

હ. ઉમર : હા,^{૧૨૪}

જ. ફાતેમા : અફસોસ છે તમારા ઉપર! ખુદા અને રસુલ (સ.અ.વ.) સામે આવી હિંમત! શું તમે રસુલ (સ.અ.વ.) ના વંશને દુન્યાથી મીટાવી નાખવા માગો છો? ખુદાના નુરને બુઝાવી નાખવા માગો છો? પરંતુ ખુદા પોતાના નૂરને સંપૂર્ણ કરીને રહેશે.

હ. ઉમર : ફાતેમા, યુપ રહો, મોહમ્મદ અત્યારે મૌજુદ નથી. હવે ન તો ફરિશ્તાઓ ‘અમ્ર’ અને ‘વહી’ના અહકામ ખુદા તરફથી લઈને આવવાના છે, તમે સામાન્ય મુસલમાન જેવા છો. જો તમે ઈચ્છો તો આ લોકોને હ. અબુબકરની બચાવત માટે ઘરમાંથી બહાર કાઢો નહિ તો બધાને આગમાં ફુંકી મારીશ.

જ. ફાતેમા : (રડતાં રડતાં) હે અલ્લાહ! અમે તારી બારગાહમાં તારા નબી - તારા રસુલ - તારા ચુંટી કાઢેલાના ન હોવાની શિકાયત કરીએ છીએ. તારી બારગાહમાં ફરિયાદ છે! ઉમ્મત અમારી સાથે

૧૨૦. અલ જમલ, પાના નં. ૧૧૭

૧૨૧. રવઝતુલ મનાઝિર, જી. ૧૧, પાના નં. ૧૧૩ (કામિલ ઇબ્ને અસીર ઉપરની નોંધ)

૧૨૨. કામિલ બહાઈ, જી. ૨, પાના નં. ૨૪

૧૨૩. અલ - તરાએફ, પાના નં. ૨૩૯, નહજુલ હક, પાના નં. ૨૭૧

દુશ્મની કરી રહી છે. ખુદાવન્દા! તે તારા નબી દ્વારા, તારી કિતાબમાં અમારો જે હક - અધિકાર નક્કી કર્યો છે, ઉમ્મત તે ઝુંટવી રહી છે.

હ. ઉમર : ફાતેમા, આવી જાતની વાતો ન કરો, સ્ત્રીઓની મૂર્ખાઈભરી વાતો મૂકો. તમારા માટે ખુદા નબુવ્વત અને ખિલાફત એક ઘરમાં નહિ રાખે.^{૧૨૫}

જ. ફાતેમા : હે ઉમર! તમને ખુદાનો ખોફ નથી, તમે મારા ઘરમાં દાખલ થવા માગો છો? મારા ઉપર હુમલો કરવા માગો છો?^{૧૨૬}

હ. ઉમરે પાછા જવાનો ઇન્કાર કર્યો.

દરવાજો સળગવો અને જ. મોહસિનની શહાદત

હ. ઉમરે ઘર પાસે લાકડાં ભેગા કરવા કહ્યું અને પોતે આગ લઈને આગળ વધ્યા.^{૧૨૭} અને ત્રાડ પાડીને કહી રહ્યા હતા : “ઘરવાળા સહિત ઘરને ફુંકી મારો.”^{૧૨૮}

જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ મોટા અવાજે ફરિયાદ કરી : હે બાબા! હે અલ્લાહના રસુલ! આપના પછી ઇબ્ને ખત્તાબે અને ઇબ્ને અબી કહાફાએ અમને કેટલા સતાવ્યા છે!!

જ્યારે લોકોએ જનાબે ફાતેમા (સલા.) ના રડવાની અવાજ સાંભળ્યો તો રડતાં રડતાં પાછા વળી ગયા હ. ઉમર અને કેટલાંકજણ બાકી રહી ગયા.^{૧૨૯}

હ. ઉમરે આગ મગાવી દરવાજાને સળગાવ્યો.^{૧૩૦}

દરવાજો અને લાકડાં સળગી ઉઠ્યા.^{૧૩૧} ઘરમાં ઘુંવાડો ભરાઈ

૧૨૪. અન્સાબુલ અશરાફ, જી. ૧, પાના નં. ૫૮૬

૧૨૫. હિદાયતુલ કુબરા, પાના નં. ૪૦૭, બેહાર, જી. ૫૩, પા. નં. ૧૮

૧૨૬. સુલૈમ બિન કેસ, પાના નં. ૮૪, ૨૫૦

૧૨૭. તફસીરે અયાશી, જી. ૨, પાના નં. ૩૦૮

૧૨૮. અલ મિલલ વન્નહુલ જી. ૧, પાના નં. ૫૭

૧૨૯. અલ ઇમામત વસ સિયાસત, જી. ૧, પાના નં. ૨૦, અલ મુસ્તર શિદ્દ, પાના નં. ૩૭૭-૩૭૮

૧૩૦. સુલૈમ બિન કેસ, પાના નં. ૨૫૦

૧૩૧. અલ હિદાયતુલ કુબરા, પાના નં. ૪૦૭, બેહાર અન્વાર, જી.

ગયો.^{૧૩૨} કુનફૂઝે અંદર હાથ નાખી દરવાજો ખોલવાનો પ્રયાસ કર્યો.^{૧૩૩}

જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ બે હાથ વડે દરવાજો ખોલતા અટકાવ્યો, અને બોલ્યા: હું તમને ખુદાનો અને મારા પિતા રસુલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) નો વાસ્તો આપું છું, અમને છોડી દયો અને પાછા ચાલ્યા જાવ.

હ. ઉમરે કુનફૂઝ પાસેથી કોરડો લઈ લીધો અને જનાબે ફાતેમા (સલા.) ના હાથ ઉપર માર્યો. આ કોરડો જનાબે ફાતેમા (સલા.) ના હાથ ઉપર વાગ્યો જેનાથી કાળો ડાઘ પડી ગયો.^{૧૩૪-૧૩૫}

હ. ઉમરે દરવાજા ઉપર લાત (પાટુ) મારીને દરવાજો તોડી નાખ્યો.^{૧૩૬} જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ પોતાના પેટના હમલ વડે દરવાજાને અટકાવ્યો હ. ઉમરે દરવાજા ઉપર લાત મારી^{૧૩૭} અને જ. ફાતેમા (સલા.) ને દરવાજાને ઢિવાલ વચ્ચે બળપૂર્વક ઢબાવી દીધા. બહુ સંભવિત હતું કે જનાબે ફાતેમા (સલા.) ની રૂહ નીકળી જશે.

તેમની છાતીમાં દરવાજામાંનો ખીલો ખૂંચી ગયો.^{૧૩૮} છાતી અને સ્તનમાંથી લોહી વહેવા માંડ્યું^{૧૩૯} જમીન ઉપર ઉંધા પડી ગયા. અને આગ સળગી રહી હતી.^{૧૪૦} ઘણા દર્દભર્યા અવાજે ફરિયાદ કરી, જેનાથી મદીનામાં અરેરાટી ફેલાઈ ગઈ :

“હે બાબા! હે અલ્લાહના રસુલ! શું તમારી વહાલી દીકરી સાથે આવું વર્તન કરાય?! ફિઝાઝા મને સંભાળો. ખુદાના સોગંદ, આ લોકોએ પ૩, પાના નં. ૧૯

૧૩૨. અશશાફી (સચ્ચદ મુરતઝાની લખેલી) જી. ૩, પાના નં. ૨૪૧

૧૩૩. અલ - હિદાયતુલ કુબરા, પાના નં. ૪૦૭, બેહાર, જી. ૫૩, પાના નં. ૧૯

૧૩૪. એ જ (ઉપરની) કિતાબો પાના નં. ૧૭૮-૧૭૯

૧૩૫. એ જ ઉપરની કિતાબો, પાના નં. ૪૦૭, બેહાર, જી. ૫૩, પાના નં. ૧૩

૧૩૬. તફસીરે અયાશી, જી. ૨, પાના નં. ૬૭, અલ ઇખ્તેસાસ, પાના નં. ૧૮૬

૧૩૭. દલાએલુલ ઇમામહ, જી. ૨, બેહાર, જી. ૩૦, પાના નં. ૨૯૪

૧૩૮. મોઅતમરે ઓલમાએ બગદાદ, પાના નં. ૬૩

૧૩૯. કવકબે દુર્રી, પાના નં. ૧૯૪-૧૯૫

મારા પેટમાં મારા બાળકને કતલ કરી નાખ્યું છે! પછી તેમણે દીવાલનો ટેકો લીધો. એ વખતે તે ભારે પ્રસવ પીડા અનુભવી રહ્યા હતા.^{૧૪૧} છ માસના મોહસિન પેટમાં ગુજરી ગયા.^{૧૪૨} ઉમર ઘરમાં ઘુસી ગયા.... (અહિં એ ઝુલ્મને દૃષ્ટાન્તો ઉદ્દેખ થયો છે કે જેનો તરજુમો કરવાની કલમમાં શક્તિ નથી.) પછી એવી દૃષ્ટતા આચરી કે કાનમાંની બાલીઓ જમીન ઉપર પડીને વીખરાઈ ગઈ!''^{૧૪૩}

હઝરત અલી (અ.સ.) એવી સ્થિતિમાં બહાર નીકળ્યા કે આંખ લાલઘૂમ હતી અને માથું ઉઘાડું હતું. જ. ફાતેમા (સલા.) ઉપર પોતાની રિદા નાખી દીધી અને છાતી સાથે વળગાડીને અવાજ દીધો, ફિઝઝા! તમારી શાહજાદીની ખબર લ્યો, જુઓ દરવાજામાં કેવી તડપી રહી છે ત્યાં જ મોહસિનની શહાદત થઈ ગઈ.

પછી બોલ્યા : તે પોતાના નાનાની મુલાકાત કરશે અને બધી દાસ્તાન સંભળાવશે. ફિઝઝા! આને ઘરના એક ખૂણામાં લઈ જાવ.^{૧૪૪}

પછી ઉમરની કમર પકડી અને એક ઝટકો માર્યો, અને જમીન ઉપર પટકી દીધા, નાક અને ગરદન ઉપર ભારે માર લાગ્યો, કતલ કરી નાખવા માગતા હતા પણ રસુલ (સ.અ.વ.) ની વસીયત યાદ આવી. રસુલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) એ સખ્ર અને ઘૈર્ય કરવાની વસીયત કરી હતી. તેઓ બોલ્યા : હે ઈબ્ને સહહાક! એ ખુદાના સોગંદ છે, જેણે મોહમ્મદ ૧૪૦. અલ હિદાયતુલ કુબરા, પાના નં. ૧૭૮-૧૭૯

૧૪૧. દલાએલુલ ઇમામહ, જ. ૨, બેહાર, જ. ૩૦, પાના નં. ૨૯૪
૧૪૨. અલ - હિદાયતુલ કુબરા, પાના નં. ૪૦૭, બેહાર, જ. ૫૩, પાના નં. ૧૯

૧૪૩. દલાએલુલ ઇમામહ, જ. ૨, બેહાર, જ. ૩૦, પાના નં. ૨૯૪, જુઓ ઇરશાફુલ કોલૂબ જ. ૨, બેહાર, જ. ૩૦, પાના નં. ૩૪૯, અલ હિદાયતુલ કુબરા, પાના નં. ૧૭૯, ૪૦૭, અલ મુખ્તસર, પાના નં. ૪૪-૪૫, કેટલીક રિવાયતોમાં છે કે શેહઝાદીએ દોઆલમ સાથે આ અઘટિત વર્તન (દૃષ્ટતા) એ વખતે કરવામાં આવ્યું, જ્યારે મવલાએ કાએનાત હઝરત અલી (અ.સ.) ને ઘરમાંથી બહાર લઈ જવાયા હતા. જુઓ કવકબે દુર્રી, પાના નં. ૧૯૫

૧૪૪. અલ હિદાયતુલ કુબરા, પાના નં. ૪૦૮

(સ.અ.વ.) ને નબુવ્વતથી નવાજ્યા હતા, ખુદાની કિતાબ અને રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) સાથે વચન - કરાર ન કર્યા હોત, તો તમે મારા ઘરમાં ઘુસી ન શકતે.

હ. ઉમરે ફરિયાદ કરી, લોકોને મદદ કરવા માટે સાદ દીધો, લોકો ઘરમાં આવી ગયા. હઝરત અલી (અ.સ.) એ તલવાર ઉપાડી, કુનફૂઝ હ. અબુબકર પાસે દોડીને પહોંચી ગયો, તે ડરી રહ્યો હતો કે ક્યાંક અલી તલવાર લઈને ન નીકળી પડે. તે હઝરત અલી (અ.સ.) ની બહાદૂરીથી સારી પેઠે વાકેફ હતો.

હ. અબુબકરે કહ્યું : તું જલ્દી પાછો જા, જો તેઓ ઘરમાંથી બહાર ન નીકળે તો ઘરને પાડી નાખ, પછી પણ જો ન નીકળે તો ઘરને આગ ચાંપી દે. કુનફૂઝ પાછો આવ્યો, તેના સાથીદારો રજા વગર અંદર દાખલ થઈ ગયા. હઝરત અલી (અ.સ.) એ તલવાર ઉંચકી, પણ ભારે મોટા સમૂહે તલવાર ચલાવવા ન દીધી. તેઓ એકબીજા ઉપર ટુટી પડ્યા હતા.^{૧૪૫}

હ. ઉમરે હઝરત અલી (અ.સ.) ને કહ્યું : “ઉભા થાવ, અબુબકરની બચાત કરો. હઝરત અલી (અ.સ.) જમીન ઉપર બેસી ગયા અને પોતાને ઘરમાં બંદીવાન બનાવી દીધા. હ. ઉમરે હઝરત અલી (અ.સ.) નો હાથ પકડીને કહ્યું : ઉભા થાવ. હઝરત અલી (અ.સ.) એ ઉભા થવાનો ઇન્કાર કર્યો.^{૧૪૬} લોકોએ એમની ગરદનમાં દોરડું નાખ્યું.”^{૧૪૭}

એક રિવાયત મુજબ લોકોએ એમની તલવારના મ્યાનને એમની ગરદનમાં નાખી દીધું^{૧૪૮} કેટલીક રિવાયતોમાં છે કે તેઓ હઝરત અલી

૧૪૫. સુલૈમ બિન કેસ, પાના નં. ૮૪

૧૪૬. શર્હે નેહુજુલ બલાગાહ, જી.ર., પા. નં. ૫૭, જી.૬ પા.નં. ૪૯

૧૪૭. સુલૈમ બિન કેસ, પાના નં. ૮૪, રેજાલે કશી, જી. ૧, પાના નં. ૩૭, અલ - એહતેજાજ, પાના નં. ૮૩, અસ્સેરાતુલ મુસ્તકીમ, જી. ૩, પાના નં. ૨૫

૧૪૮. કવકબે દુર્રી, જી. ૧, પાના નં. ૧૯૪-૧૯૫

(અ.સ.) ને ખેંચતા ખેંચતા બહાર લઈ ગયા.^{૧૪૯-૧૫૦} તેમના કપડાં પકડીને - ઢસડતા ઢસડતા મસ્જીદમાં લઈ ગયા. જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ ફરયાદ કરી, ખુદાનો વાસ્તો આપ્યો^{૧૫૧} પોતાના પતિ અને એ લોકોની વચ્ચે આડા આવી ગયા અને કહેવા લાગ્યા : “હું મારા ઇબ્ને અમને, ખુદાના સોગંદ આ રીતે બળપૂર્વક ઢસડવા નહિ દઉં. અફસોસ છે તમારા પર, તમે લોકોએ કેટલી જલ્દી અમો અહલેબયત સંબંધે ખુદાને રસુલ સાથે ખયાનત કરી! તેઓ ધારતા હતા કે તે હ. અલી (અ.સ.)ને લોકોના હાથમાંથી છોડાવી લેશે.^{૧૫૨} કેટલાંકોએ હ. ફાતેમા (સલા.) ખાતર તમને છોડી દીધા.”

હ. ઉમરે કુનફૂઝને હુકમ કર્યો, ફાતેમાને કોરડા માર. કુનફૂઝે તેમની પીઠ અને પડખાં ઉપર કોરડા વીંઝ્યા. અને તે એટલા બધા જોરથી માર્યા કે તેનો અસર તેમના નાજુક શરીર ઉપર તુરત દેખાવા માંડ્યો.^{૧૫૩}

એક રિવાયતમાં છે, કુનફૂઝે તેમના ચહેરા ઉપર પ્રહાર કર્યો, જેના સબબે આંખ ઉપર ભારે ઇજા થઈ.^{૧૫૪}

એક રિવાયતમાં છે કે કુનફૂઝે એટલા જોરથી ઘક્કો માર્યો કે જેનાથી પાંસળીઓ ટુટી ગઈ અને ગર્ભપાત થઈ ગયો પછી પથારીવશ

૧૪૯. ‘લબ્બબ ફુલાનન’ એટલે પરહેણ પકડીને ખેંચવું.

૧૫૦. અલ - ઇઝાઅ, પાના નં. ૩૬૭, બસાએરુદ - દરજાત, પાના નં. ૨૭૫ તફસીરે અયાશી, જી. ૨, પાના નં. ૬૭, અશશાફી, જી. ૩, પાના નં. ૨૪૪, અલ - ઇખ્તેસાસ, પાના નં. ૧૧, ૧૮૬, ૨૭૫, અલ મુસ્તર શિદ પાના નં. ૩૮૧, અલ - મનાકિબ જી. ૨, પાના નં. ૨૪૮, શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૬ પાના નં. ૪૫

૧૫૧. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૨, પાના નં. ૫૦

૧૫૨. કવકબે ફુરી, પાના નં. ૧૯૪-૧૯૫

૧૫૩. ઇલ્મુલ યકીન, જી. ૨, પાના નં. ૬૮૬-૬૮૮

૧૫૪. સીરતે અઈમ્મએ ઇન્સાઅશર, જી. ૧, પાના નં. ૧૪૫

થઈ ગયા અને એમાંજ એમની શહાદત થઈ.^{૧૫૫}

એક રિવાયતમાં છે : કુનફૂએ માથા ઉપર, પડખા ઉપર અને બાવળા ઉપર કોરડા માર્યા, જેના પરિણામે લીલા ચાઠાં પડી ગયા અને મૃત્યુ સુધી તેના નિશાન બાકી રહ્યા.^{૧૫૬} તલવારની મૂઠ વડે પ્રહાર કર્યા, કદાચ એનાજ લીધે જનાબે મોહસિનની શહાદત થઈ.^{૧૫૭} અથવા ઓછામાં ઓછું આ શહાદતનું આ અગત્યનું કારણ હતું.^{૧૫૮}

એક રિવાયતમાં છે કે, ખાલિદ બિન વલીદે તલવારના મ્યાન વડે ઘા કર્યો હતો.

એક રિવાયતમાં છે : ખાલિદે દરવાજાની પાછળ ભારે બળપૂર્વક ભીંસી નાખ્યા. એટલે જ કેટલાંક ભરોસાપાત્ર લોકો જનાબે મોહસિનની શહાદત માટે ખાલિદ બિન વલીદને જવાબદાર ગણે છે.^{૧૫૯}

એક રિવાયતમાં છે કે મુગીરા બિન શેઅબાએ એટલા જોરપૂર્વક પ્રહાર કર્યો કે લોહી નીકળવા લાગ્યું. અથવા તેમના પેટ ઉપર દરવાજો ઘડેલ્યો. લોકો જનાબે મોહસિનની શહાદત માટે મુગીરાને જવાબદાર લખે છે.^{૧૬૦}

૧૫૫. સુલૈમ બિન કૈસ, પાના નં. ૮૫, અલ એહતેજાજ, પાના નં. ૮૩, શેહઝાદીએ દોઆલમની પાંસળીઓ ટુટી જવા વિશે બીજી રિવાયતો પણ છે, જુઓ સુલૈમ બિન કૈસ, જી. ૨, પાના નં. ૮૦૭, અમાલી સદુક, પાના નં. ૧૧૪, (બૈરૂતમાં છપાયેલી, પાના નં. ૧૦૦) અલ - ફઝાએલ, પાના નં. ૮, અલ - મુખ્તસર, પાના નં. ૬૧-૧૦૮, બેહાર, જી. ૧૦૧, પાના નં. ૪૪, ફરાએદુસ સિમ્તૈન, જી. ૨, પાના નં. ૩૫, ઇશાફુલ કોલુબ, પાના નં. ૨૮૫, મિસ્બાહુલ કફઅમી, પાના નં. ૫૫૩.

૧૫૬. સુલૈમ બિન કૈસ, પાના નં. ૧૩૪, કશકોલ (લેખક આમિલી) પાના નં. ૮૩-૮૪, હદીકતુશ્શીઆ, પાના નં. ૩૦, કવકબે ફુર્રી, જી. ૧, પાના નં. ૧૮૪-૧૮૫, કિબ્રીતે અહમર, પાના નં. ૨૭૭

૧૫૭. દલાએલુલ ઇમામત, પા.નં. ૪૫, (મતબએ હદીશહ, પા.નં. ૧૩૪-૧૩૫)

૧૫૮. ઇલ્મુલ યકીન, જી. ૨, પાના નં. ૬૮૬-૬૮૮

૧૫૯. આમિલીની કશકોલ, પા.નં. ૮૩-૮૪, હદીકતુશ્શીઆ, પા.નં. ૩૦.

૧૬૦. અલ એહતેજાજ, પાના નં. ૨૮, જુલાઉલ ઓયૂન (સય્દ શુબ્બરની લખેલી) જી. ૧, પાના નં. ૧૮૩

એક રિવાયતમાં છે કે હ. ઉમરે પોતાની આસપાસના લોકોને કહ્યું: ફાતેમા (સલા.) ઉપર ઘા કરો. રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ની પુત્રી ઉપર કોરડા વરસવા માંડ્યા. એટલે સુધી કે ફાતેમા ઝહરા (સલા.) લોહીલુહાણ થઈ ગયા. આ પથ્થર દિલ લોકોના પ્રહારોનો અસર જાંઢગીના છેલ્લા શ્વાસ સુધી બાકી રહ્યો. ત્યાર પછી તેઓ બીછાનાવશ થઈ ગયા.^{૧૬૧}

એક રિવાયતમાં છે : હ. ઉમરે પડખા ઉપર મ્યાન વડે પ્રહાર કર્યા અને હાથ ઉપર કોરડા વીંઝ્યા.^{૧૬૨} જેનાથી હાથ ઉપર લીલા ચાઠાં પડી ગયા.^{૧૬૩} અને તેનો અસર મૃત્યુ સુધી રહ્યો.^{૧૬૪}

જ. સલમાનનું કથન છે : હ. અબુબકર અને તેની આજુબાજુના લોકો રડી રહ્યા હતા, બધા રડી રહ્યા હતા, માત્ર હ. ઉમર, ખાલિદ બિન વલીદ અને મુગીરા બિન શેઅબા ઉપર કોઈ અસર નહોતી.

હ. ઉમર કહેતા હતા, અમને સ્ત્રીઓની વાતો સાથે શું લાગેવળશે.^{૧૬૫}

હ. અલી (અ.સ.) બીજીવાર એમના ઘરમાંથી લઈ જવું

લોકો હઝરત અલી (અ.સ.) ને તેમના ઘરમાંથી^{૧૬૬} બળપૂર્વક^{૧૬૭} ખેંચતા ખેંચતા લઈ ગયા.^{૧૬૮} આમાં હ. ઉમર ભારે કઠોરતાપૂર્વક^{૧૬૯}

૧૬૧. મોઅતમરે ઓલમાએ બગદાદ, પાના નં. ૬૩

૧૬૨. સુલૈમ બિન કૈસ, પાના નં. ૮૪, ૨૫૦ અને જુઓ કામિલ બહાઈ, જી. ૧, પાના નં. ૩૦૫, જન્નાતુલ ખોલુદ, પાના નં. ૧૮

૧૬૩. જન્નાતુલ આસમહ, પા. નં. ૨૫૨, અશશમ્સુઝ-ઝોહા, પા.નં.૧૫૪

૧૬૪. મસાએબુલ માસુમીન, પાના નં. ૧૨૭, ઉપરાંત બીજી ઘણી કિતાબો જેનો ઉલ્લેખ આગળ જતાં આવશે.

૧૬૫. સુલૈમ બિન કૈસ, પાના નં. ૮૫, લોકોના રડવાની વાત અલ - ઈમામત વસ સિયાસત, જી. ૧, પાના નં. ૨૦, અલ મુસ્તર શિદ, પાના નં. ૩૭૭-૩૭૮ ઉપર પણ છે.

૧૬૬. અલ - મુસ્તર શિદ, પા.નં.૩૮૧, અલ-એહતેજાજ, પા.નં. ૮૬

૧૬૭. અલ - હિદાયતુલ કુબરા, પાના નં. ૧૩૮-૧૩૯

૧૬૮. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૬, પાના નં. ૧૧

૧૬૯. અલ - મુસ્તર શિદ, પાના નં. ૩૭૮, શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૨, પાના નં. ૫૦, જી. ૬, પાના નં. ૪૭.

બેંચી રહ્યા હતા.^{૧૭૦} જ્યારે બાકીના બીજાઓ તેમની પાછળ પાછળ ચાલતા હતા. હઝરત અલી (અ.સ.) એ પોતે ફરમાવ્યું છે.

મને બયઅત માટે એવી રીતે બેંચીને લઈ ગયા જે રીતે ઊંટને બેંચીને લઈ જવામાં આવે છે.^{૧૭૧} તલવારો મ્યાનમાંથી બેંચાયેલી હતી, ભાલાઓ ચમકી રહ્યા હતા. હઝરતની સ્થિતિ એવી હતી કે હૃદય ભરાઈ આવ્યું હતું, ગુસ્સો ગજબનો હતો; પણ ભારે સબરની સાથે ગુસ્સા ઉપર કાબુ રાખ્યો હતો,^{૧૭૨} ઘણા થાકેલા પણ હતા.^{૧૭૩}

એક રિવાયતમાં છે કે તેમને દોડાવતા - દોડાવતા લઈ ગયા.^{૧૭૪} લોકો ઉભા ઉભા તમાશો જોઈ રહ્યા હતા. મદીનાની શેરીઓ લોકોથી ભરેલી હતી.^{૧૭૫} તેઓ જ્યાંથી પસાર થતા હતાં દરેક જણ એક જ વાત કરતો ચાલો બયઅત કરી લ્યો - ચાલો બયઅત કરી લ્યો.^{૧૭૬} સલમાન, અબુઝર, મિકદાદ, અમ્માર અને બુરૈદા તેમની (હઝરત અલી અ.સ.ની) સાથે હતા અને લોકોને કહી રહ્યા હતા તમે લોકોએ કેટલી જલ્દી રસુલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સાથે બયાનત કરી અને પોતાના દિલમાં છુપાવી રાખેલા કીનો - દ્વેષને પ્રગટ કર્યો!

૧૭૦. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૬, પાના નં. ૪૯

૧૭૧. આ શબ્દો અમીરૂલ મોઅમેનીન (અ.સ.) એ મુઆવિયાને લખેલ પત્રમાં છે, જુઓ વકઅતુસ - સીફફીન, પાના નં. ૮૭, અઅસમે ફૂફીની લખેલી, અલ - ફુતૂહ, જી. ૨, પાના નં. ૫૭૮, ઈકફુલ ફરીદ, જી. ૪, પાના નં. ૩૦૮-૩૦૯, નેહજુલ બલાગાહ, પાના નં. ૧૨૨-૧૨૩, અલ - ફુસુલુલ મુખ્તારહ, પાના નં. ૨૩૭, તકરીબુલ માઅરીફ, પાના નં. ૨૩૭, મનાકિબે ખ્વારઝમી, પાના નં. ૧૭૫, અલ એહતેજાજ, પાના નં. ૧૭૧, શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૧, પાના નં. ૭૪, ૧૫, ૧૮૩, સુબુલ અયશા, જી. ૧, પાના નં. ૨૨૮-૨૩૦, જવાહરૂલ મતાલિબ, જી. ૧, પાના નં. ૩૫૭, ૩૭૪, અસ્સેરાતુલ મુસ્તકીમ, જી. ૩, પા. નં. ૧૧
૧૭૨. મિસ્બાહુઝ - ઝાઅર, પાના નં. ૪૬૩-૪૬૪

૧૭૩. તારીખે તબરી, જી. ૨, પાના નં. ૨૦૩

૧૭૪. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૨, પાના નં. ૪૫

૧૭૫. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૬, પાના નં. ૪૯

૧૭૬. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૬, પાના નં. ૪૫

બુરૈદા બિન ખસીબ અલ - અસ્લમીએ કહ્યું : ઉમર! તમે રસુલ (સ.અ.વ.) ના ભાઈ અને જાનશીન સાથે આવું વર્તન કરી રહ્યા છો?! અને એમની દીકરીને સતાવી રહ્યા છો! જ્યારે કે કુરૈશ તમને સારી રીતે ઓળખે છે.^{૧૭૭} એ વખતે હઝરત અલી (અ.સ.) ભારે ગુલ્મના ભોગ બની રહ્યા હતા. તેઓ લોકોને મદદ માટે પોકારી રહ્યા હતા. અને ફરિયાદ કરી રહ્યા હતા.^{૧૭૮} તેઓ કહી રહ્યા હતા : ખુદાના સોગંદ, જો અત્યારે મારા હાથમાં તલવાર હોતે, તો તમને આટલી હિંમત ન થાત. જો મારી પાસે ચાલીસ માણસો હોત તો તમારી સાથે જેહાદ કરતે. અને તમને વેરવીખેર કરી નાખતે. ખુદાની લાઅનત હજો એ લોકો પર જેમણે મારી બચાવત કર્યા પછી દગો દીધો.^{૧૭૯} વળી કહ્યું : હાય, જાફર! અફસોસ કે આજે જાફર નથી, અય આજે મારા માટે હમઝા પણ નથી.^{૧૮૦}

લોકો તેમને હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ની કબર પાસે લઈ ગયા. તેમણે કબર પાસે ઉભા રહીને ફરમાવ્યું : હે ભાઈ! કૌમે મને અશક્ત કરી દીધો, તેઓ મને કતલ કરવા માગે છે.^{૧૮૧}

રસુલ (સ.અ.વ.) ની કબર મુબારકમાંથી બે હાથ ઉંચા થયા લોકો જાણતા હતા કે આ આં હઝરત (સ.અ.વ.) ના હાથ છે. પછી રસુલ (સ.અ.વ.) ની કબરમાંથી એક અવાજ સંભળાયો, જે તે હઝરત (સ.અ.વ.) નો અવાજ હતો. હ. અબુબકરને સંબોધીને આપે કહ્યું : “શું તું એનો ઇન્કાર કરે છે કે જેણ તને માટીમાંથી પેદા કર્યો, પછી વીર્યના ટીપામાંથી પછી તને સંપૂર્ણ માનવી બનાવી દીધો.”^{૧૮૨}

૧૭૭. સુલૈમ બિન કેસ, પાના નં. ૨૫૧

૧૭૮. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૧૧, પાના નં. ૧૧૧, જેને ઘણા મુહદિસોએ રિવાયત કરી છે.

૧૭૯. અલ - એહતેજાજ, પાના નં. ૮૩

૧૮૦. શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૧૧, પાના નં. ૧૧૧

૧૮૧. સુરએ એઅરાફ : આયત ૧૫૦

૧૮૨. સુરએ કહફ, આયત ૩૭, બસાએફદ દરજાત, પાના નં. ૨૭૫, અલ - ઇખ્તેસાસ, પાના નં. ૨૭૫, અલ મનાકિન, જી. ૨, પાના નં.

૨૪૮, આમિલીએ લખેલ કશકોલ, પાના નં. ૮૩-૮૪

અદી બિન હાતિમે કહ્યું : “હઝરત અલી (અ.સ.) ને આ હાલતમાં જોઈને તેમના ઉપર મને જેટલી દયા ઉપજી છે તેટલી કોઈના ઉપર નથી ઉપજી^{૧૮૩}”

આ દૃષ્ય જોઈને જ. સલમાને કહ્યું :^{૧૮૪} શું આવા માણસો સાથે આવો વર્તાવ કરી શકાય? અલ્લાહના સોગંદ, જો આ લોકો ખુદાને ફરિયાદ કરે, તો આકાશ જમીન ઉપર તુટી પડે.

હ. અબુઝરે કહ્યું : “કાશ, અમારા હાથમાં તલવાર હોતે.”^{૧૮૫}

એ વખતે જનાબે ફાતેમા (સલા.) એવી સ્થિતિમાં ઘરમાંથી બહાર નીકળ્યા કે એમના માથા ઉપર રસુલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) નું પહેરાણ હતું. હસન (અ.સ.) અને હુસૈન (અ.સ.) આંગળીએ હતાં. અને રડતા હતા. લોકોને દૂર કરી રહી હતી. હાશિમી સ્ત્રીઓ તેમની સાથે બહાર નીકળી પડી. એ બધી સ્ત્રીઓ રડી રહી હતી. - ફરિયાદ કરી રહી હતી. જનાબે ફાતેમા (સલા.) કહી રહ્યા હતા : હે અબુબકર! તમે કેટલા જલ્દી અહલેબયત (અ.સ.) થી મોઢું ફેરવી લીધું! ખુદાના સોગંદ, જ્યાં સુધી જીવીશ ત્યાં સુધી ઉમર સાથે વા નહિ કરું.^{૧૮૬}

અબુબકર! મારી સાથે તમારે શું લેવા દેવા, તમે મને બેવા અને મારા બાળકોને યતીમ કરવા માગો છો? ખુદાના સોગંદ, જો તમે અટકશો નહિ તો હું મારા વાળ વીખેરી (ખોલી) નાખીશ, મારો દામન ફાડી નાખીશ. બાબાની કબર ઉપર જઈને અલ્લાહને ફરિયાદ કરીશ. ખુદા પાસે, મારા ઇબ્ને અમની મન્ઝેલત જનાબે સાલેહથી ઓછી નથી. ન નાકએ સાલહે (જ. સાલેહની ઊંટણી) મારાથી વધીને છે, ન તેનું બચ્ચું અલ્લાહની નજરમાં મારા બચ્ચાઓથી વધીને મહત્વના છે.

હઝરત અલી (અ.સ.) એ જનાબે સલમાનને કહ્યું : રસુલ (સ.અ.વ.) ની દીકરીની ખબર લ્યો, હું જોઈ રહ્યો છું, મદીનાની દિવાલો ઊંચી થઈ રહી છે, ખુદાના સોગંદ! જો તેણે પોતાના વાળ

૧૮૩. અશ્શાફી, જી.૩, પા.નં. ૨૪૪, તલખીસુશ-શાફી, જી.૩, પા.નં. ૭૯

૧૮૪. અલ - ઇખ્તેસાસ, પાના નં. ૧૧

૧૮૫. રેજાલે કશી, જી. ૧, પાના નં. ૩૭

૧૮૬. શર્હે નહજુલ બલાગાહ, જી. ૨/૫૬-૫૭, જી. ૬/૪૯

ખોલી નાખ્યા, દામન ફાડ્યો અને કબ્રે રસુલ (સ.અ.વ.) ઉપર જઈને ફરિયાદ કરી, તો મદીનાનો વિનાશ થવામાં જરા સરખીય વાર નહિ લાગે.

જનાબે સલમાન તુરતજ જનાબે ફાતેમા (સલા.) પાસે પહોંચ્યા અને બોલ્યા : દુખ્તરે રસુલ! અદ્વાહે આપના બાબાને રહમત બનાવ્યા છે, આપ પાછા ફરો.

જનાબે ફાતેમાએ કહ્યું : સલમાન, હું કેવી રીતે સબ્ર કરું, આ લોકો અલીને કતલ કરવા માગે છે.

જ. સલમાન બોલ્યા : મને ડર છે, ક્યાંક મદીનાનો વિનાશ ન થઈ જાય. મને હઝરત અલી (અ.સ.)એ તમારી પાસે મોકલ્યા છે અને કહ્યું છે કે તમે ઘરમાં પાછા વળો.

“જો એમ જ છે, તો હું પાછી જઈ રહી છું, હું સબર કરીશ, એમનું કહેવું આંખ-માથા પર” જ. ફાતેમા (સલા.) એ જવાબ દીધો.^{૧૮૭}

ઈમામ મોહમ્મદ બાકિર (અ.સ.) ફરમાવે છે કે, જો એમણે પોતાના વાળ ખોલી નાખ્યા હોત, તો બધાય મરી જતે.^{૧૮૮}

એક રિવાયતમાં છે કે, ત્યાર પછી જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ની કબર તરફ જોઈને કહ્યું :

“મારો પ્રાણ, આ દુઃખે કૈદ કરી રાખ્યો છે, કાશ! આ આંસૂઓ સાથે એ પણ નીકળી જતે. બાબા! આપના પછી આ જીંદગીમાં કશો રસ નથી રહ્યો, હું એ ડરથી રડી રહી છું કે તે લાંબી ન થઈ જાય.”

ત્યાર પછી ફરમાવ્યું : બાબા, હાય અફસોસ! આપના વહાલા હસન અને હુસૈનના પિતા ઉપર શું વીતી રહ્યું છે, જેને તમે પોતાના ખોળામાં ઉછેર્યા, જેને પોતાનો ભાઈ બનાવ્યા જે આપના સૌ કરતાં વધારે વહાલાં છે, જે બધાય મિત્રો (અને સગાઓ) માં સૌથી નજીક

૧૮૭. જુઓ તફસીરે અયાશી, જી. ૨, પાના નં. ૬૭, અલ - ઇખ્તેસાસ, પાના નં. ૧૮૬, અલ - કાફી, જી. ૮, પાના નં. ૨૩૭, અલ મુસ્તર શિદ્દ, પાના નં. ૩૮૧, અલ - મનાકિબ, જી. ૩, પાના નં. ૩૩૮-૩૪૦, અલ એહતેજાજ, પાના નં. ૮૬-૮૭
૧૮૮. અલ કાફી, જી. ૮, પાના નં. ૨૩૭

હતા. જે સૌથી પહેલાં ઇસ્લામ લાવ્યા, આપની સાથે હિજરત કરી, અને ઊંટની જેમ ખેંચવામાં આવી રહ્યા છે.

પછી એક ચીસ પાડી અને બોલ્યા : વા મોહમ્મદા! વા હબીબા! વા અબા! વા અબલ કાસિમા! વા એહમદા! હાય મદદગારોની ઓછપ, ફરિયાદ! ફરિયાદ! હાય આ મુસીબત! હાય આ દુઃખ! હાય આ વેતના! આ કેવી સવાર છે! એટલું કહીને બેહોશ થઈ ગયા અને પડી ગયા.^{૧૮૯}

એક રિવાયતમાં છે : જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ ફરિયાદ કરી : હાય આ મારી કેવી સવાર ઉગી. આ સાંભળી હ. અબુબકર બોલ્યા : તમારી સવાર ઘણી માઠી સવાર છે.^{૧૯૦-૧૯૧}

બયઅત માટે બળજબરી

લોકો હઝરત અલી (અ.સ.) ને હ. અબુબકર પાસે લઈ ગયા અને સામે બેસાડ્યા^{૧૯૨} હ. ઉમર તેમના માથા ઉપર તલવાર લઈને ઉભા હતા. ખાલિદ બિન વલીદ, અબુ ઉબૈદા જર્રાહ, સાલિમ મવલા અબી હુઝૈફા, મઆઝ બિન જબલ, મુગીરા બિન શેઅબા, અસીદ બીન હઝીર, બશીર બિન સઅદ અને બીજાઓ હથિયારો લઈને ઘેરી વળ્યા હતા.

હઝરત અલી (અ.સ.) એ ફરમાવ્યું : તમે લોકોએ પોતાના નબીની અહલેબયત (અ.સ.) ઉપર કેટલો જલ્દી હુમલો કર્યો ! હે

૧૮૯. ઇલ્મુલ યકીન, જી. ૨, પાના નં. ૬૮૬-૬૮૮

૧૯૦. જવહરી, (લુગતના કતી) એ કહ્યું : યમ્મુલ અસ્બાહ એટલે લુંટમાર અને હુમલાનો દિવસ (સેહાહે જવહરી, જી.૧, પાના નં. ૩૮૦) અલ્લામા તરીહીએ કહ્યું : ‘યા સબાહાહ’ આ રીતે શબ્દો છે જે ફરિયાદ કરનારો ભારે દુઃખ પડે ત્યારે ઉચ્ચારે છે. લુંટારાઓ જ્યારે લુંટમાર કરવા માડે છે. એટલા માટે કે ઘણા લોકો સવારના વખતે હુમલો કરે છે. જાણે કે અસબાહા કહેવાવાળો એમ કહે છે કે : અમે દુશ્મનને ઘેરી લીધા. (મજમઉલ બહરૈન, જી. ૨, પાના નં. ૨૮૩)

૧૯૧. મિસ્બાહુલ અનવાર, પા.નં. ૨૯૦, અલ-ઈરશાદ, જી.૧, પા.નં. ૧૮૯

૧૯૨. અલ મુસ્તર શિદ, પાના નં. ૩૭૭-૩૭૮

અબુબકર! ક્યા અધિકારની દ્રષ્ટિએ - ક્યા વારસાના આધારે - કઈ ફઝીલતના કારણે લોકો પાસે બયઅત કરાવી રહ્યા છો? શું તે રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ના હુકમથી ખિલાફત અને હુકુમત માટે મારી બયઅત નહોતી કરી?^{૧૯૩}

આ સાંભળી હ. ઉમર હઝરત અલી (અ.સ.) ના સાથળ ઉપર ચડી ગયા અને તેમને જકડી લીધા.^{૧૯૪} અને હઝરત અલી (અ.સ.) ને ઘક્કો મારીન બોલ્યા : આ બધી વાતો મૂકો અને બયઅત કરો.

હઝરત અલી (અ.સ.) એ કહ્યું : જો બયઅત ન કરું તો શું કરશો?

જવાબ મળ્યો : અપમાનિત કરી કતલ કરી નાખશું. કેટલીક રિવાયતમાં છે કે, હ. ઉમરે કહ્યું : લાએલાહ ઇલ્લાહના કસમ, તમારી ગરદન ઉડાવી દઈશ.

ફરમાવ્યું : શું તમે અલ્લાહના બંદા અને રસુલના ભાઈને કતલ કરશો?

હ. અબુબકર અથવા હ. ઉમર (જુદી જુદી રિવાયતો મુજબ) એ કહ્યું : ખુદાના બંદા હોવાનું કબુલ છે, પણ રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ના ભાઈ હોવું, સાચું નથી.^{૧૯૫}

હઝરત અલી (અ.સ.) એ ફરમાવ્યું : જો ખુદાનો અગાઉથી થયેલો નિર્ણય ન હોત અને મારા હબીબ સાથેના મારા કરાર - વચન ન હોત, તો તમે જોઈ લેત કે કોના મદદગાર અને સાથીઓની સંખ્યા ઓછી છે.

ત્યાર પછી હઝરત અમીરૂલ મોઅમેનીન (અ.સ.) લોકોને પોતાના સંબંધે સંબોધીને કહ્યું : હે મુસલમાનો! મુહાજિરો અન્સારો! હું તમને

૧૯૩. સુલૈમ બિન કેસ, પાના નં. ૮૪-૮૫, ૨૫૧

૧૯૪. કવકબે દુર્રી, જી. ૧, પાના નં. ૧૯૪-૧૯૫

૧૯૫. સુલૈમ બિન કેસ, પાના નં. ૮૬, અલ-ઇઝાઅ, પાના નં. ૩૬૭, અલ-ઇમામત વસ સિયાસત, જી. ૧, પાના નં. ૧૯-૨૦, તફસીરે અયાશી, જી. ૨, પાના નં. ૬૭, અલ-ઇખ્તેસાસ, પાના નં. ૧૮૭, અશશાફી, જી. ૩, પાના નં. ૨૪૪, અલ મુસ્તર શિદ્દ, પાના નં. ૩૭૭-૩૮૧, અલ એહતેજાજ પાના નં. ૮૩

ખુદાના સોગંદ આપીને પુછું છું, શું તમે ગદીરના દિવસે રસુલ (સ.અ.વ.) ના મુખે નહોતું સાંભળ્યું, જંગે તબુકના પ્રસંગે નહોતું સાંભળ્યું, સૌએ એક અવાજે કહ્યું : હા, સાંભળ્યું હતું. હ. અબુબકરને ભય લાગ્યો કે ક્યાંક લોકો એમની મદદ કરવા માટે તૈયાર ન થઈ જાય, અને તેઓ (હ. અબુબકર) ને એક બાજુ હડસેલી ન દે, ત્યારે તેમણે આગળ વધીને કહ્યું : આપે જે કંઈ કહ્યું, તે દુરૂસ્ત- સાચું છે. અમે પોતે અમારા કાને સાંભળ્યું છે. અને મનમાં સારી રીતે સાચવેલું છે. પરંતુ ત્યાર પછી રસુલુલ્લાહ (સ.અ.વ.)ને કહેતા સાંભળ્યા છે કે, અમો અહલેબયતને ખુદાએ મુન્તખબ કર્યા, અમને ઇઝઝત અને પ્રતિષ્ઠા આપી, અમારા માટે આખેરતને દુન્યા ઉપર અગત્યતા આપી, ખાત્રીપૂર્વક અલ્લાહ અમો અહલેબયત માટે નબુવ્વત અને ખિલાફતને એક જગ્યાએ નહિ રાખે.

હઝરત અલી (અ.સ.) એ પુછ્યું : શું તમારા સિવાય બીજા કોઈએ આ હદીસ સાંભળી છે?

હ. ઉમર : ખલીફએ રસુલે સાચું સાચું કહ્યું છે, અમે આ હદીસ સાંભળી છે.

અબુ ઉબૈદા, હુઝૈફાના આઝાદ કરેલા ગુલામ સાલિમ અને મઆઝ બિન જબલે પાણ સમર્થન કરતાં કહ્યું, હા અમે રસુલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ના મુખેથી આ હદીસ સાંભળી છે.

હઝરત અલી (અ.સ.) એ કહ્યું : ખરી રીતે તમે લોકો એ લઅનતી કરાર ઉપર અમલ કરી રહ્યા છો, જે તમે ખાનએ કાબામાં કર્યો હતો કે જો મોહમ્મદ કતલ થઈ જાય અથવા દુન્યાથી રૂખ્સત થઈ જાય, તો એહલેબયત (અ.સ.) પાસેથી ખિલાફતને હુકુમત ખૂંચવી લેશો.

હ. અબુબકર : આપને ક્યાંથી ખબર પડી, અમે તો આપને કહ્યું નથી.

હઝરત અલી (અ.સ.) : ઝુબૈર! સલમાન! અબુઝર! મિકદાદ! હું તમને ખુદાનો વાસ્તો આપીને પુછું છું, જ્યારે રસુલ (સ.અ.વ.)

ફરમાવી રહ્યા ત્યારે નહોતું સાંભળ્યું હતું કે ફલાણા ફલાણા.....
(પાંચેયના નામો લઈને) આપસમાં વચનબદ્ધ થયા છે જેના ઉપર
આજે અમલ થઈ રહ્યો છે.

બધાએ કહ્યું, ચોક્કસ - ખાત્રીપૂર્વક અમે સાંભળ્યું હતું આ લોકોએ
લેખિત કરાર કર્યા હતા કે જો હું (રસુલ) કતલ થઈ જાઉં તો આ લોકો
તમારાથી ખિલાફત ઝુંટવી લેશે.

અલી તમે કહ્યું હતું, અલ્લાહના રસુલ (સ.અ.વ.), તમારા ઉપર
મારા મા - બાપ કુરબાન થાય એ વખતે મારા માટે આપનો શો હુકમ
છે?

રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ ફરમાવ્યું હતું, અલી! જો મદદગાર
અને સાથીદારો મળી જાય તો કુરઆન પ્રમાણે જેહાદ કરજો, જો
મદદગાર ન મળે તો પોતાના પ્રાણની રક્ષા કરજો.

હઝરત અલી (અ.સ.) એ ફરમાવ્યું, ખુદાના સોગંદ, જો ચાલીસ
જણે મારી બચાત કરી હોતે, જો તેઓ વફાદારી બતાવતે, તો હું
ખુદાના ખાતર તમારી સામે જેહાદ કરતે, ખુદાની કસમ, કયામત સુધી
તમારી નસલમાં કોઈને પણ (ખિલાફત) નહિ મળે. તમારામાં એટલી
હિમ્મત આવી ગઈ કે અલ્લાહની આયતને રસુલ (સ.અ.વ.) ના કૌલ
વડે જુઠલાવી રહ્યા છો?

અમ યહસોદૂન - નાસ અલા મા આતાહોમુલ્લાહો કેતાબ વ - લ
હિકમત વ આતયમનાહુમ મુલ્કન અઝીમ^{૧૯૬} અથવા શું તેઓ તે
લોકોની કે જેમને અલ્લાહે પોતાની કૃપાથી જે કાંઈ આપ્યું છે. (તે માટે)
અદેખાઈ કરે છે? તો બેશક અમોએ ઇબ્રાહીમની ઔલાદને કિતાબ
અને હિકમત તથા તેમને ઘણી મોટી સલ્તનત આપી હતી.

કિતાબ એટલે નબુવ્વત, હિકમત એટલે સુન્નત અને મુલ્કથી
મુરાદ ખિલાફત છે. અને અમે છીએ આલે ઇબ્રાહીમ.

આ વખતે બુરૈદાએ ઉભા થઈને કહ્યું : ઉમર! શું તમો બન્નેને
રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ હુકમ નહોતો કર્યો કે અલી પાસે જાવ અને

અમીરૂલ મોઅમેનીન કહીને સલામ કરો એ વખતે તમે બન્નેએ પુછ્યું હતું કે આ હુકમ શું અલાહ તરફથી છે? હુઝુર (સ.અ.વ.) એ કહ્યું હતું, હા, અલાહ તરફથી છે.

હ. અબુબકરે કહ્યું, હા એમજ થયું હતું, પણ તમે એ સમયે ગેરહાજર હતા અને અમે મૌજુદ હતાં, ત્યાર પછી તો એક બીજી સ્થિતિ જન્મી.

એક રિવાયતમાં છે : હ. અબુબકરે કહ્યું, હા એમજ હતું, પણ ત્યાર પછી રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ ફરમાવ્યું હતું : નબુવ્વત અને ખિલાફત મારી એહલેબયતમાં એકત્ર નથી થઈ શકતી.

બુરૈદા : ખુદાના સોગન્દ છે, શું રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ આમ કહ્યું હતું?

હ. ઉમર : તમને આ બધી વાતો સાથે શું લાગે વળગે? આમાં શા માટે માથું મારો છો?

બુરૈદા : ખુદાના કસમ છે, જે શહેરમાં તમે હશો ત્યાં હું નહિ રહું.

હ. ઉમરના હુકમથી બુરૈદાની મારીને હાંકી કાઢવામાં આવ્યા.

પછી જનાબે સલમાન ઉભા થાય અને બોલ્યા : અબુબકર! ખુદાથી ડરો. તમે જ્યાં બેઠા છો ત્યાંથી ઉભા થઈ જાવ અને એ જગા એને સોંપી દો જે એને લાયક છે - અધિકારી છે. લોકો કયામત સુધી આરામ અને શાંતિમાં જીવશે, બે માણસો પણ આપસમાં લડશે નહિ.

હ. અબુબકરે કશો જવાબ ન આપ્યો. જ. સલમાને પોતાની વાત ફરીથી દોહરાવી. હ. ઉમરે જ. સલમાનને તોડી પાડ્યા અને કહ્યું : તમને આ વાતોથી શો મતલબ છે? સલામે કહ્યું : ઉમર જરા શાંત રહો. અબુબકર! તમે આ જગ્યા તેના હક્કદાર - અધિકારી માટે છોડી દ્યો. લોકો કયામત સુધી શાંતિથી જીવશે. જો આ કામ નહિ કરો તો લોકોમાં ખૂનખરાબા થશે. હલકા વર્ણના લોકો, ગુલામીમાંથી આઝાદ થયેલાઓ, મુનાફિકો ઇસ્લામમાં રસ લેવા માંડશે. જો મને એમ થાય

કે હું કોઈ મઝલૂમનો બચાવ કરી શકીશ, દીનની ઇઝઝત વધારી શકીશ, તો હું તલવાર વડે જંગ કરીશ. તમે લોકો રસુલ (સ.અ.વ.) ના જાનશીનની વિરૂદ્ધ એકસંપ થઈ ગયા છો! તો હવે બલાઓ માટે તૈયાર થઈ જાવ અને સુખશાંતિને ભુલી જાવ.

ત્યાર પછી જ. અબુઝર ઉભા થયા અને સંબોધન કર્યું :

ઇન્નલ્લાહસ - તફા આદમ વ નૂહંવ વ આલ ઇબ્રાહીમ વ આલ ઇમરાન અલલ આલમીન ઝુર્રિયતન બઅઝોહા મિન બઅઝે વલ્લાહો સમઉન અલીમ.

નિસંશય અલ્લાહે આદમ તથા નૂહને અને ઇબ્રાહીમના વંશજોને તથા ઇમરાનના વંશજોને સઘળી દુન્યાવાળાઓ ઉપર ચુંટી કાઢ્યા છે, તેઓ એકબીજાના વંશમાંથી કેટલાકોને, અને અલ્લાહ મહાન સાંભળનાર (અને) જાણનાર છે.^{૧૯૭}

આલે મોહમ્મદ (સ.અ.વ.) જનાબે નૂહ (અ.સ.) ના વંશમાંથી છે. આલે ઇબ્રાહીમ (અ.સ.) જનાબે ઇબ્રાહીમ (અ.સ.) - જનાબે ઇબ્રાહીમ (અ.સ.) ના વંશમાંથી જનાબે ઇસરાઈલના વંશમાં ચુંટાએલા અને માનવંતા લોકો ઇતરતે રસુલ (સ.અ.વ.) છે. આ લોકો નબુવ્વતની અહલેબયત છે. રિસાલતનું મરકઝ (કિન્દ્ર) છે. ફરિશ્તાઓનું સ્થળ છે. તેઓ આકાશની જેમ ઉચ્ચ, પર્વતની જેમ મજબૂત, કાબાની જેમ માનનિય, સ્વચ્છ અને નિર્મળ ઝરણા, માર્ગ દેખાડનાર સિતારા, બરકતવાળા વૃક્ષ જેનો પ્રકાશ તેજવંત ખાતેમુન નબીય્થીન હઝરત મોહમ્મદ મુસ્તુફા (સ.અ.વ.) સમસ્ત બની આદમના સરદાર છે. અલી વસીઓના વસી, પરહેઝગારોના પેશવા, નજાત પામેલાઓના રાહબર, તેઓ જ સીદીકે અકબર, ફાઝકે આઝમ છે. તેઓ જ મોહમ્મદે મુસ્તુફાના વસી, તેમના ઇલ્મના વારિસ છે. તેઓ બધાય મોમીનો ઉપર તેમના પ્રાણ ઉપર વધારે અધિકાર ભોગવે છે. જેમ કે ખુદાએ તેની કિતાબમાં કહ્યું છે :

અન્નબીય્યો અવલા બિલ મોઅમેનીન મિન અન્ફોસેહિમ, વ

અઝવાજોહું ઉમ્મહાતોહુંમ વ ઓલુલ અરહામ બઅઝોહુંમ અવલા બે બેઅઝિન ફી કિતાબિદ્લાહ

નબી મોમીનોના પ્રાણ (જાન) ઉપર તેમના કરતાં વધારે અધિકાર ભોગે છે. અને તે (નબી)ની પત્નીઓ તમારી માતાઓ છે. સગાવહાલાં અદ્લાહની કિતાબ અનુસાર એકબીજાના વધારે અધિકારી છે.^{૧૯૮}

જેઓને અદ્લાહે અગ્ર સ્થાને રાખ્યા છે, તમે પણ તેમને અગ્રસ્થાને રાખો અને જેમને ખુદાએ પાછળ રાખ્યા છે તમે પણ તેમને પાછળ રાખો. અદ્લાહે જેમને વલી અને વઝીર બનાવ્યા છે તમે પણ તેમને વલી અને વઝીર તરીકે માનો - સ્વિકારો.

ત્યાર પછી જ. અબુઝર, જ. મિકદાદ અને જ. અમ્મારે હઝરત અલી (અ.સ.) ને પુછ્યું, આપ શો હુકમ આપો છો, જો આપ આજ્ઞા આપો તો અમે જ્યાં સુધી કતલ ન થઈ જાઈએ ત્યાં સુધી જંગ કરશું?

હ. અલી (અ.સ.) એ કહ્યું : ખુદા તમારા ઉપર રહમ કરે, ખામોશ રહો, - ચુપકીદી ધારણ કરો, રસુલ (સ.અ.વ.) એ જે વસીયત કરી છે તેને યાદ કરો પછી આ લોકો ચુપ થઈ ગયા.

ત્યાર પછી રસુલ (સ.અ.વ.) ની દાઈ અને જનાબે ઉમ્મે સલમા આગળ આવ્યા અને બોલ્યા અય અતીક! તમે લોકોએ આલે મોહમ્મદ (સ.અ.વ.) પ્રત્યે કેવો હસદ જાહેર કર્યો?

હ. ઉમરે તેણીઓને મસ્જીદમાંથી બહાર નીકળી જવા હુકમ કર્યો અને કહ્યું : સ્ત્રીઓને શું લાગેવળગે!^{૧૯૯}

હ. ઉમરે હ. અબુબકરને કહ્યું : (એ વખતે હ. અબુબકર મિમ્બર ઉપર બેઠા હતા.)આપને કોણે મિમ્બર ઉપર બેસાડ્યા છે. આ લડવૈયા (હઝરત અલી અ.સ.) અહિં બેઠા છે, ઉભા થઈને આપની બયઅત નથી કરતા! આપ એમની ગરદન ઉડાવી દેવાનો હુકમ કેમ નથી કરતા? હસન (અ.સ.) અને હુસૈન (અ.સ.) ત્યાં ઉભા હતા અને આ બધું જોઈ રહ્યા હતા, હ. ઉમરની વાતો સાંભળીને રડવા લાગ્યા. હ. અલી (અ.સ.) એ તેઓને છાતીમાં વળગાડી દીધા અને કહ્યું : રડો

૧૯૮. સુરએ અહઝાબ, આયત : ૬

૧૯૯. સુલૈમ બિન કૈસ, પાના નં. ૮૬-૮૭, ૨૫૧-૨૫૨

નહિ, આ લોકો તમારા પિતાને કતલ નથી કરી શકતા વળી હ. ઉમરે કહ્યું, અબુ તાલિબના પુત્ર ઉભા થાવ અને બયઅત કરો!

હ. અલી (અ.સ.) એ ફરમાવ્યું : અને જો હું બયઅત ન કરું તો?

હ. ઉમર : અમે આપની ગરદન ઉડાવી દેશું^{૨૦૦} આ સંવાદ ત્રણવાર બોલાયો.^{૨૦૧}

હઝરત અલી (અ.સ.) એ કબ્રે રસુલ (સ.અ.વ.) તરફ જોઈને ફરમાવ્યું : હે ભાઈ! કૌમે અશક્ત કરી નાખ્યો છે, તે મને કતલ કરી નાખવા માગે છે.^{૨૦૨}

કેટલીક રિવાયતોમાં છે કે ઉપરના શબ્દો હ. ઉમર સાથેની વાતચીત પહેલા ઉચ્ચાર્યા હતા^{૨૦૩} કેટલાકમાં છે કે વાતચીત પછી બોલ્યા હતા.^{૨૦૪}

આસમાન તરફ જોઈને બોલ્યા : હે અલ્લાહ, તું સાક્ષી રહેજે.^{૨૦૫}

લોકોએ હઝરત અલી (અ.સ.) નો હાથ ખેંચ્યો, આપે પોતાની મુઠ્ઠી બંધ કરી નાખી લોકોએ તે ખોલવા માટે ભારે કોશિશ કરી, પણ ખોલી ન શક્યા. હ. અબુબકરે એ બંધ મુઠ્ઠી સાથે પોતાનો હાથ અડાડ્યો.^{૨૦૬}

૨૦૦. એક રિવાયતમાં છે : ઉમરે હઝરત અલી (અ.સ.) અને ઝુબૈરને કહ્યું : અલબત્ત, તમે બન્ને ઇતાઅતરૂપે અથવા લાચારી (મજબુરી)ની હાલતમાં બયઅત કરશો. તારીખે તબરી, જ. ૩, પાના નં. ૨૦૩

૨૦૧. સુલૈમ બિન કેસ, પાના નં. ૮૮-૮૯

૨૦૨. સુલૈમ બિન કેસ, પાના નં. ૮૯, અલ એહતેજાજ, પાના નં. ૮૪, અલ મુસ્તર શિદ્દ, પાના નં. ૩૭૭-૩૭૮, સુરએ એઅરાફ, આયત: ૧૫૦

૨૦૩. બસાએરૂદ - દરજાત, પાના નં. ૨૭૫, તફસીરે અયાશી, જ. ૨, પાના નં. ૬૭, અલ - ઇખ્તેસાસ, પાના નં. ૧૮૬, ૨૭૫, અલ - મનાકિન, જ. ૨, પાના નં. ૨૪૮

૨૦૪. અલ - ઇમામત વસ - સિયાસત, જ. ૧, પાના નં. ૧૯-૨૦, ઇલ્મુલ યકીન જ. ૨, પાના નં. ૩૮૬-૩૮૮

૨૦૫. અશશાફી, જ. ૩, પાના નં. ૨૪૪

૨૦૬. અસ્બાતુલ વસિય્હ, પાના નં. ૧૫૩-૧૫૫, અશશાફી, જ. ૩, પાના નં. ૨૪૪, ઇલ્મુલ યકીન, જ. ૨, પાના નં. ૩૮૬-૩૮૮

એ વખતે હઝરત અલી (અ.સ.) બોલ્યા : મેં રસુલ (સ.અ.વ.) ને કહેતા સાંભળ્યા છે, (ક્યામતમાં) મારા ઉંચા અને તાકતવાળા (અશક્ત) હું તમને જોઈશ - તેઓ મને જોશે; હું તેમને ઓળખી જઈશ - તેઓ મને ઓળખી જશે, પણ મારાથી દૂર હડસેલી દેવાશે. હું કહીશ, ખુદાવન્દા! આ તો મારા અસ્હાબ છે... મારા અસ્હાબ છે.

જવાબ મળશે : આપને શું ખબર આ લોકોએ તમારા (મૃત્યુ) પછી શું કર્યું, જેવા તમે એમનાથી જુદા પડ્યા કે આ બધા મુરતદ થઈ ગયા! (દીનથી ફરી ગયા)

હું કહીશ, દૂર થાવ અને અઝાબમાં પડો.^{૨૦૭}

જનાબે ફાતેમા (સલા.)

આ બધા ઝુલ્મ અને અત્યાચારના નિશાન - ચિહ્નો જનાબે ફાતેમા ઝહેરા (સલા.) ના પવિત્ર શરીર ઉપર બાકી રહી ગયા. ત્યાર પછી તેઓ ગમગીન અને ઉદાસ રહેતા હતા. અને માંદગીમાં સપડાઈ ગયા.^{૨૦૮} એટલે સુધી કે પથારીવશ થઈ ગયા. શરીર અશક્ત થતું ગયું, અત્યંત દુબળા પડી ગયા. જાણે એક પડછાયા જેવા થઈ ગયા.^{૨૦૯} ભારે મંદવાડ આવી ગયો

જે માણે તેમને સતાવ્યા હતા તેમને (પોતાની પાસે) આવવાની રજા ન આપી.^{૨૧૦} જીવનની છેલ્લી ઘડી સુધી આપને કોઈએ હસતા ન જોયા.^{૨૧૧}

૨૦૭. સુલૈમ બિન કેસ, પાના નં. ૯૩

૨૦૮. મોઅતમરે ઓલમાએ બગદાદ, પાના નં. ૬૩

૨૦૯. દઆએમુલ ઈસ્લામ, જી. ૧, પાના નં. ૨૩૨

૨૧૦. દલાએલુલ ઈમામત, પા. નં. ૪૫, બેહાર, જી. ૪૩, પા. નં. ૧૭૦

૨૧૧. હિલ્યતુલ અવલિયા, જી. ૨, પા. નં. ૪૩, અલ-મોઅજજમુલ કબીર (તબરાનીની લખેલી) જી. ૨૨, પાના નં. ૩૯૯, અલ-તબકાત, જી. ૨, કિસ્મ, જી. ૨, પાના નં. ૮૪, અલ-મુસ્તદરક, જી. ૩, પાના નં. ૧૬૨, તહઝીબુલ કમાલ, જી. ૩૫, પાના નં. ૨૫૧, મજમઉલ ઝવાએદ, જી. ૯, પાના નં. ૨૧૧-૩૧૨, અલ-બદાયા વમ્મહાયા, જી. ૬, પાના નં. ૬૭

૯. અબુબકર અને ૯. ઉમરનું અચાદત માટે આવવું

જ્યારે માંદગી ઘણી વધી ગઈ, ^{૨૧૨} ૯. ઉમરે ૯. અબુબકરને કહ્યું: આપણે જનાબે ફાતેમા (સલા.) પાસે જવું જોઈએ, આપણે તેમને નારાજ કર્યા છે. તેઓએ મુલાકાત માટે રજા માગી, જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ રજા ન આપી. ^{૨૧૩} આ લોકો વારંવાર આગ્રહ કરતા રહ્યા. ^{૨૧૪} એક દિવસ હઝરત અલી (અ.સ.) પાસે આવ્યા અને કહ્યું: તમે તો જાણો જ છો, અમારી અને ફાતેમા (સલા.) ની વચ્ચે શું બન્યું છે, હવે ઠીક લાગે તો અમને મુલાકાતની રજા અપાવી દયો. જેથી અમારા ગુનાહની માફી માગી લઈએ. ^{૨૧૫}

એક રિવાયતમાં છે કે, જ્યારે ૯. અબુબકરે જોયું કે રજા નથી મળતી, તો ખુદા સાથે અહદ કર્યો, જ્યાં સુધી ફાતેમા (સલા.)ની મુલાકાતની રજા નહિ મળે અને તેમને રાજી નહિ કરી લઉં, ત્યાં સુધી છાંયામાં નહિ બેસું. એ રાત એમણે જન્નતુલ બકીમાં આકાશ નીચે વીતાવી. ૯. ઉમરે હઝરત અલી (અ.સ.)ને કહ્યું : બિયારા બુઢ્ઢા છે, નરમ દિલના છે, રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ના સાથે ગારમાં રહ્યા છે. અમે કેટલીય વાર એમની સેવામાં ગયા અને મુલાકાત માટે રજા માગી, પણ મળી નહિ. અમે તેમની સેવામાં હાજર થઈને એમને રાજી કરવા માગીએ છીએ, જો તમને ઠીક લાગે, તો રજા અપાવી દયો.

હઝરત અલી (અ.સ.) એ કહ્યું : ઠીક છે, પછી પોતે જનાબે ફાતેમા (સલા.) પાસે આવ્યા અને ફરમાવ્યું : આપને એ બન્નેથી જે દુઃખ પહોંચ્યું છે તે આપ જાણો છો, આ લોકો આપની પાસે વારંવાર આવ્યા, પણ આપે રજા ન આપી હવે એ લોકો એ મને વિનંતી કરી છે કે હું આપની રજા મેળવી દઉં.

૨૧૨. સુલૈમ બિન કૈસ, પા.નં.૨૫૩, બેહાર અન્વાર, જી.૨૮, પા.નં. ૩૦૩

૨૧૩. અલ - ઇમામત વસ - સિયાસત, પાના નં. ૧૮

૨૧૪. અશશાફી, જી. ૪, પાના નં. ૨૧૪, શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી.૧૬, પાના નં. ૨૧૮

૨૧૫. સુલૈમ બિન કૈસ, પા.નં.૨૫૩, બેહાર, જી. ૨૮, પાના નં. ૩૦૩

જવાબ મળ્યો : ખુદાના સોગંદ, હું એમને ન ક્યારેય રજા આપીશ ન એમની સાથે વાત કરીશ. આ લોકોએ મારા સાથે જે વર્તન કર્યું છે તેની શિકાયત મારા પિતાને કરીશ.

હઝરત અલી (અ.સ.) એ કહ્યું : મેં એ લોકોને રજા અપાવી દેવા માટે કહ્યું છે.^{૨૧૬}

ફરમાવ્યું : જો એમજ છે, તો આ ઘર આપનું જ ઘર છે, અને હું આપની તાબેદાર છું, તમારો વિરોધ નહિ કરું આપ જેને ચાહો તેને રજા આપો.

હઝરત અલી (અ.સ.) એ રજા અપાવી દીધી.

જ્યારે આ લોકો આવ્યા અને સલામ કરી, તો જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ મોઢું ફેરવી લીધું. સલામનો જવાબ ન આપ્યો. તેઓએ બીજી બાજુએ જઈને સલામ કરી, ફરીથી સલામનો જવાબ ન આપ્યો. અને મોઢું ફેરવી લીધું. આવું ઘણીવાર બન્યું.

જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ કહ્યું : અલી! પદો નાખી દયો. ત્યાં જે સ્ત્રીઓ હાજર હતી તેને કહ્યું મારું રૂખ ફેરવી નાખો. જ્યારે આપે મોઢું ફેરવી લીધું. ત્યારે હ. અબુબકર બોલ્યા :

બિન્તે રસુલ ! અમે આપની સેવામાં આવ્યા છીએ, આપની ખુશનુદી મેળવવા અને આપની નારાઝગીથી છૂટકારો પામવા અમે આપને વિનંતી કરીએ છીએ કે આપ અમને માફ કરી દયો.

જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ ફરમાવ્યું : હું તમારી સાથે વાત નહિ કરું, તમારા ઝુલ્મોની મારા પિતાને શિકાયત કરીશ.

તેઓ બોલ્યા : અમે આપની માફી માગીએ છીએ. અમને માફ કરો, અમારા તરફથી તમને જે કંઈ તકલીફ પડી છે, તેની શિકાયત ન કરો. અમે અમારી ભૂલોનો સ્વિકાર કરીએ છીએ, આપ અમારાથી નારાજ ન થાવ.

જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ હઝરત અલી (અ.સ.) તરફ ફરીને કહ્યું : હું આ બન્ને સાથે વાત નહિ કરું. તેઓએ રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ના મોઢેથી જે કંઈ સાંભળ્યું છે તેના વિશે સવાલ કરીશ; જો તેઓએ

સાચો જવાબ આપ્યો, તો વિચાર કરીશ.

આપ જરૂર પુછો, અમે સત્ય સિવાય બીજું કશું નહિ કહીએ.

હું તમને ખુદાના સોગંદ આપીને પુછું છું, તમે રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ને આ ફરમાવતા સાંભળ્યા છે? ફાતેમા મારો ટુકડો છે, હું તેનાથી છું, જેણે તેને અઝીય્યત (દુઃખ - તકલીફ) આપી તેણે મને અઝીય્યત આપી, અને જેણે મને અઝીય્યત આપી તેણે ખુદાને અઝીય્યત આપી. જેણે તમેને મારા મરણ પછી દુઃખ આપ્યું, તેણે જાણે મારી જીંદગીમાં તેમને દુઃખ આપ્યું અને જેણે તેમને મારી જીંદગીમાં દુઃખ દીધું તેણે જાણે મારા મરણ પછી તેમને દુઃખ દીધા બરાબર છે.

બન્ને બોલ્યા : હા, અમે સાંભળ્યું છે.

પછી ફરમાવ્યું : અલહમ્દો લિલ્લાહ! હે અલ્લાહ તને સાક્ષી રાખું છું, અને અહીં જે હાજર છે તે સૌને સાક્ષી બનાવું છું કે આ બન્નેએ મારી જીંદગી અને મારી મૌત પછી મને દુઃખ (અઝીય્યત) દીધું છે. જ્યાં સુધી જીવીશ ત્યાં સુધી તમારી સાથે વાત નહી કરું અને તમે બન્નેએ મારી સાથે કર્યું છે તેની અલ્લાહને શિકાયત કરીશ.

આ સાંભળી અબુબકર રડવા લાગ્યા અને ફરિયાદ કરવા માંડ્યા કાશ! મારી માએ મને જાણ્યો ન હોત! આ જોઈ હ. ઉમર બોલ્યા : મને લોકો ઉપર આશ્ચર્ય થાય છે. કેવી રીતે તમને ખલીફા બનાવી દીધા! ઘડપણના કારણે તમારી બુદ્ધિ નાઠી ગઈ છે! સ્ત્રીઓની નારાજીથી રડવા લાગો છો અને તેની ખુશનુદી જોઈને રાજી થઈ જાવ છો!!^{૨૧૭}

એક બીજી રિવાયતમાં આ મુજબ છે :

જનાબે ફાતેમા ઝહરા (સલા.) એ ફરમાવ્યું : હું તમને બન્નેને ખુદાના સોગંદ આપીને પુછું છું, શું તમે બન્નેએ રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ને કહેતા નથી સાંભળ્યા કે ફાતેમાની ખુશનુદી મારી ખુશનુદી છે, ફાતેમાની નારાજગી મારી નારાજગી છે, જેણે મારી પુત્રી ફાતેમા (સલા.) પ્રત્યે મોહબ્બત રાખી તેણે મારી સાથે મોહબ્બત રાખી, જેણે ફાતેમાને નારાજ કરી તેણે મને નારાજ કર્યો.

બન્નેએ કહ્યું : હા, અમે સાંભળ્યું છે.

ફરમાવ્યું : હું ખુદા અને તેના મલાએકાને સાક્ષી રાખીને કહું છું, તમે બન્નેએ મને નારાજ કરી છે, મને ખુશનુદ નથી કરી. જ્યારે નબી (સ.અ.વ.) ની મુલાકાત કરીશ ત્યારે તમો બન્નેની શિકાયત કરીશ.

જ્યારે આ લોકો ચાલ્યા ગયા, ત્યારે જનાબે ફાતેમાએ હઝરત અલી (અ.સ.) ને કહ્યું : તમે જે ઇચ્છતા હતા તે જ મેં કર્યું? હા, બિલ્કુલ એ જ કર્યું.

હું તમને કંઈ કહું તો તે કરશો?

હા કરીશ

હું તમને ખુદાનો વાસ્તો આપું છું આ બન્ને ન મારી નમાઝે જનાઝા પડે, ન મારી કબર ઉપર આવે.^{૨૧૮}

હ. અબુબકર રડવા માંડ્યા, આપ ફરમાવતી હતી, ખુદાના સોગંદ છે, હું દરેક નમાઝમાં તમારા માટ બદદોઆ કરીશ.^{૨૧૯}

૨૧૮. અશશાફી, જી.૩, પાના નં. ૨૧૪, શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૧૬, પાના નં. ૨૮૧

૨૧૯. અલ-ઇમામત વસ-સિયાસત, પા. નં.૧૯-૨૦, (લેખક કહે છે) શહેઝાદી (સલા.) નું કહેવું કે “ખુદાના સોગંદ, હું તમારા માટે બદદોઆ કરીશ.”ને બલાઝરીએ પોતાની કિતાબ અનસાબુલ અશરાફ, જી.૧૦, પા.નં. ૭૯ (દાઝલ ફિક્કની છાપેલી) માં અબુબકરના વૃતાંતમાં લખ્યું છે. અને જાહઝે પોતાની કિતાબ, અર્સાએલ (અસ્સીયાસહ), પાના નં. ૪૬૭, (મકતબે દાઝલ હિલાલે છાપેલ) શર્હે નેહજુલ બલાગાહ, જી. ૧૬, પાના નં. ૨૬૪, જવહરીએ, અસ્સકીફા વ ફિદકમાં જવહરીએ આ જ શર્હે નહજુલ બલાગાહ, જી. ૧૬, પાના નં. ૨૧૪ ઉપર નોંધ્યું છે, પરંતુ જનાબે ફાતેમાની બીમારીમાં ખબર પુછવા જવું, બન્ને ફિરકાના ઘણા આલિમોએ લખ્યું છે, જુઓ કહાલાની અઅલામુન - નિસા જી. ૪, પાના નં. ૧૨૩, ડોક્ટર મોમ્મદ અવઘ, મેહરાનની અસ સથ્યદા ફાતેમા ઝહરા (સલા.) પા.નં. ૧૪૫, તૌફીક, અબુલ ઇલ્મની અહલેબયત અલયહે મુસ્સલામ પા. નં.૧૬૮, ઉસ્તાદ અબુલ ફતહની અલ - ઇમામ અલી જી.૧, પા.નં. ૧૯૩, ઉસ્તાદ અબ્દુલ ફતાહની ફાતેમા ઝહરા (સલા.) જી.૨, પા.નં. ૨૫૩ મુહદ્દીસે દહલ્વીની કુર્તુલ અયનયન, પાના નં. ૨૨૯, સુલૈમ બિન કૈસ, પાના ૨૫૩, કિફાયતુલ અસર, પાના નં.૬૦, દલાએલુલ, ઇમામત, પા.નં. ૪૫, અશશાફી, જી. ૪, પા.નં.૨૧૪, શર્હે નહજુલ બલાગાહ, જી.૧૬, પા. નં. ૨૧૮, એલલુશશરાએઅ, પા.નં.

જનાબે ફાતેમા (સલા.) ની દફનક્રિયા અને હઝરત અલી (અ.સ.) નું રડવું

હઝરત અલી (અ.સ.) સારવાર કરતા રહ્યા અને ખાનગી રીતે અસમા બિન્તે ઉમૈસની મદદ લેતા રહ્યા. એટલે સુધી કે જનાબે ફાતેમા (સલા.) ની વફાતનો સમય નજીક આવી ગયો. આપે હઝરત અલી (અ.સ.) ને વસીયત કરી : તેઓ પોતે તેમને ગુસ્લ આપે, રાતના સમયે દફન કરવામાં આવે, કબરનું નિશાન ભૂંસી નાખવામાં આવે;^{૨૨૦}

૧૮૬-૧૮૭, બેહાર, જી. ૨૮/૩૦૩,૩૬/૩૦૭, ૪૩/૧૭૦,૨૦૨,૨૦૩ (લેખક કહે છે.) અબુબકર અને ઉમરે શેહઝાદીએ દોઆલમની અયાદત અને તેમને રાજી કરવા જવામાં મોડું કેમ કર્યું? એટલે સુધી કે માંદગી એટલી બધી આગળ વધી ગઈ અને બન્ને જણને નજીકમાં જ તેમની વફાત થવાની ખાત્રી થઈ ગઈ? જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ તેઓની મુલાકાત કરવાનો ભારપૂર્વક ઇન્કાર કેમ કર્યો? મવલા અલી (અ.સ.) એ તેમને રજા આપવા માટે કેમ કહ્યું, જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ તેઓની સલામનો જવાબ ન કર્યા, શું કોઈએ માફી આપવી સારા અખલાકમાં નથી જેનો હુકમ આપણને કુરઆન અને હદીસમાં આપવામાં આવ્યો છે?

આ બધાનો જવાબ સ્પષ્ટ છે કે આ રાજકિય અયાદત (સ્વાસ્થ્યની પૃષ્ઠા કરવી) પાછળ બન્નેનો આશય એ હતો કે સાચી હકીકત લોકોથી અદીઠ રહે, માટે જ તેઓ જનાબે સય્યદા (સલા.) ની વફાત (શહાદત) ની પહેલે સુધી અયાદત કરવાનું ટાળતા રહ્યા. અને શેહઝાદી રજા ન આપવા માટે આગ્રહી રહ્યા અને યોખ્ખે યોખ્ખું કહી દીધું જ્યારે અમીરૂલ મોઅમેનીન (અ.સ.) એ ઘરમાં આવવાની રજા આપી, ત્યારે જનાબે ફાતેમા (સલા.) એ સ્પષ્ટ વાત કરીને તેઓના મનસુબના ઉપર પાણી ફેરવી દીધું, તેમણે કહ્યું, હું અબુબકર માટે બદદોઆ કરીશ. આ પછી અબુબકર રડતાં રડતાં ઘરની બહાર નીકળ્યા. ભૂલનો સ્વિકાર કરનારને જરૂર માફ કરવામાં આવે છે, નહિ કે ભૂલને ચાલુ રાખનારને. જો આ લોકો સાચા હતા તો ગસબ કરેલી ખિલાફત હ. અલી (અ.સ.)ને સોંપી દેવી હતી. ગાસિબ ને પોતે ગસબ કરેલી વસ્તુ માટે શરમ આવી રહી હોય.-પસ્તાવો થઈ રહ્યો હોય, તો તેનો ઉપાય માફી નથી, તેનો ઇલાજ ગસબ કરેલી વસ્તુ પાછી આપી દેવી છે, શા માટે જનાબે ફાતેમા (સલા.) નો હક (ફિદક) તેમને પાછો ન આપી દીધો? વળી આ તો એવો ગુનાહ છે કે જેણે કયામત સુધી આવનાર ઇન્સાનોને-ઇન્સાનિયતને ભારે નુકસાન પહોંચાડ્યું છે. કેવી રીત જનાબે ફાતેમા (સલા.) એમનાથી રાજી થાય?

૨૨૦.અલ કાફી, જી.૧, પા. નં.૪૫૮, અમાલી શૈખ મુકીદ, પા.નં.૨૮૧

ગુસ્લ - કફન અને દફન, નમાઝ જનાઝામાં આ બન્ને અને તેમના સાથીઓ આવે નહિ. ^{૨૨૧}

આપે ગુસ્લ કરીને નવા કપડાં પહેર્યા અને કહ્યું આ કપડાં ઉતરજો નહિ. ^{૨૨૨} કેટલીક રિવાયતમાં છે કે મારા હાથને ખોલજો નહિ. ^{૨૨૩} કદાચ આપની ઇચ્છા હતી કે આપને કપડાં ઉપરથી ગુસ્લ દેવામાં આવે. જેથી હઝરત અલી (અ.સ.) મારના નિશાન જુએ નહિ. પરંતુ જ્યારે હઝરત અલી (અ.સ.) ગુસ્લ આપી રહ્યા હતા. ત્યારે ઘણા મોટા અવાજે રડી પડ્યા. એમના ગાલ આંસુઓથી ભીના થઈ ગયા. જ્યારે લોકોએ કારણ પુછ્યું ત્યારે ફરમાવ્યું : એમના શરીર ઉપર કોરડા અને મારના નિશાન હતા. ^{૨૨૪}

મિકદાદનું કથન છે કે, જ્યારે દુખ્તરે રસુલ (સ.અ.વ.) નો ઇન્તેકાલ થયો ત્યારે એમની પીઠ અને પેટ ઉપરથી લોહીવહી રહ્યું

૨૨૧. એલલુશશરાએઅ, પાના નં. ૧૮૫, અલ મનાકિબ, જી. ૩, પાના નં. ૩૬૩, મિસ્બાહુલ અન્વાર, એનાજ હવાલાથી બેહાર, જી. ૮૧, પાના નં. ૩૯૦, ૨૫૪-૨૫૫

૨૨૨. હિલ્યતુલ અવલીયા, જી. ૨, પાના નં. ૪૩, તબ્રાનીની મોઅજમે કબીર, જી. ૨૨, પાના નં. ૩૯૯, મસ્નદે એહમદ, જી. ૬, પાના નં. ૪૬૧, મજમઉદ ઝવાએદ, જી. ૯, પાના નં. ૨૧૦ - ૨૧૧, મકતલે ખ્વારઝમી, જી. ૧, પાના નં. ૮૧, અલ - બદાયા વન નેહાયા, જી. ૫, પાના નં. ૩૫૦, વફાઉલ વફા, જી. ૩, પાના નં. ૯૦૩, અલ-અસાયા, જી. ૪, પાના નં. ૩૭૯, અસદુલ ગાબા, જી. ૫, પાના નં. ૫૯૦
૨૨૩. તબકાતે ઇબ્ને સઅદ, જી. ૮, પાના નં. ૧૮, અલ - અસાબા, જી. ૪, પાના નં. ૩૭૯, જી. ૮, પાના નં. ૫૮, દારૂલ જમીલે પ્રગટ કરેલ. સિયર અલામુન નબલા, જી. ૨, પાના નં. ૯૫, શર્હે મવાહિબ ઝરકાનીની લખેલી, જી. ૩, પાના નં. ૨૦૬

૨૨૪. જુઓ મસાએબુલ મઅસૂમીન (અ.સ.), પાના નં. ૨૭, બયતુલ અહઝાન (યઝદીની લખેલી) પાના નં. ૨૩, જામેઉન નુરૈન, પાના નં. ૨૪૪, શઅશકહ અલ હુસૈનીયા, પાના નં. ૧૪૪-૧૪૫, હુઝનુલ મોઅમેનીન, પાના નં. ૬૧, બશારતુલ બાકીન, પાના નં. ૨૬, મરકાતુલ ઇકાન, જી. ૧, પાના નં. ૧૧૨, ૧૨૫, અનવાઝશાહાદત, પાના નં. ૨૦૭-૨૦૮, માતમકદા તેરમી મજલિસ.

હતું. આ બધો તલવાર અને કોરડાના મારનો અસર હતો.^{૨૨૫}

હઝરત અલી (અ.સ.) એ રાતના સમયે નમાઝે જનાઝા પડી.^{૨૨૬}
બની હાશિમ અને કેટલાંક ખાસ માણસોએ એમાં હાજરી આપી.^{૨૨૭}
આમાં ઈમામ હસન (અ.સ.) અને ઈમામ હુસૈન (અ.સ.),
અકીલ, અબ્દુલ્લાહ બિન જાફર, સલમાન, અબુઝર, મિકદાદ, અમ્માર,
હુઝૈફા, બુરૈદા, અબ્બાસ અને તેમના બે પુત્રો ફઝલ - અબ્દુલ્લાહ,
અબ્દુલ્લાહ બિન મસ્ઉદ, ઓસમા, ઝુબૈર, હઝરત અલી (અ.સ.) ની
કેટલીક દીકરીઓ અને બની હાશિમની કેટલીક સ્ત્રીઓ હતી.^{૨૨૮}

હઝરત અલી (અ.સ.) એ દફન કર્યા પછી કબરનું નિશાન ભૂંસી
નાખ્યું. જ્યારે કબરની માટી હાથ ઉપરથી ખંખેરી ત્યારે રૂદનનો પ્રવાહ
એટલા જોરથી ચાલુ થયો કે બન્ને ગાલ આંસુઓથી ભીંજાઈ ગયા.
રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) ની કબર તરફ જોઈને ફરમાવ્યું :

....હે અલ્લાહના રસુલ! આપ ઉપર, આપની પુત્રી - આપની
વ્હાલી-આપની આંખોની ઠંડક - આપની ઝિચારત કરનારી - બકીઅમાં
(આપના ઓરડામાં) જમીન નીચે સુનારી તરફથી સલામ હજો.

....ખુદાએ એને આપની સાથે બહુ જલ્દી મેળવી દીધી. હ.
અલ્લાહના રસુલ! આપની દીકરીની જુદાઈથી માફે ધૈર્ય ઓછું થઈ
ગયું. સ્ત્રીઓની સરદારની વિદાયથી મારી સહનશક્તિ ઘટી ગઈ છે.
આપની સુન્નત અમલ માટેનો નમૂનો છે. આપની જુદાઈનો સદમો
દિલાસા માટે મૌજુદ છે. મેં જ આપને કબરમાં ઉતાર્યા હતા, મેં જ
આપની આંખો બંધ કરી હતી. મેં જ આપને ગુસ્લ-કફન આપ્યા હતા.

૨૨૫. કામિલ બહાઈ, જી. ૧, પાના નં. ૩૧૨

૨૨૬. આના અનુસંધાનમાં અનેક શીઆ - સુન્ની કિતાબ છે, જે
ઈન્શાઅલ્લાહ સમય આવે બયાન થશે.

૨૨૭. એઅલામુલ વરા, પાના નં. ૧૫૨

૨૨૮. અલ મનાકિબ, જી.૩, પા.નં. ૩૬૩, બેહાર, જી. ૪૨, પા.નં.
૧૮૦, ૧૮૩, ૧૮૨, ૧૮૯, ૨૦૦, કાફી બહાઈ, જી.૧, પા.નં. ૩૧૨

... અઘ્લાહની કિતાબમાં દિલાસો છે. ઇન્ના લિલ્લાહે વ ઇન્ના એલયહે રાજેઉન...^{૨૨૯}

...અમાનત પાછી લઈ લીધી. સાન (ગીરવી) મુકેલી વસ્તુ પાછી માગી લીધી.

... ઝહરા ચાલી ગઈ, હવે આ દુન્યા કેવી આકરી થઈ ગઈ.

...હે અઘ્લાહના રસુલ! મારો ગમ હંમેશા રહેશે, રાત જાગીને વીતાવીશ. દિલમાંથી આ ગમ ઓછો નહિ થાય, એટલે સુધી કે ખુદા મને પાણ એ જગાએ બોલાવી લે, જ્યાં અત્યારે આપ છો. આ ઝખમ હંમેશા તાજો રહેશે. ખુદાએ અમને કેટલા જલ્દી એકબીજાથી જુદા કરી નાખ્યા.

..... ખુદાવન્દા! તારી બારગાહમાં ફરિયાદ છે.

..... અઘ્લાહના રસુલ! આપની પુત્રી એ દુઃખો અને ઝુલ્મોનું વાર્ણન કરશે, જે ઉમ્મતે એમના ઉપર નાખ્યા છે અને કેવી રીતે તેમના હકને ગરબ કર્યો છે.

..... તમે પોતે એમને એ બધું પુછજો.

..... એનું હૈયું દુઃખ અને ગમથી કેટલું ભરેલું છે, તે બયાન કરી શકતો નથી, તે જ આપને બયાન કરશે.

..... યહકોમઘ્લાહો વ હોવ ખયરૂલ હકેમીન ... અઘ્લાહ જ ફેસલો કરશે, તે સર્વોત્તમ ફેસલો કરનાર છે.^{૨૩૦}

.... હે અઘ્લાહના રસુલ! આપ ઉપર સલામ થાય, અલ - વિદાઈ સલામ. ન તો સલામ કરવાથી થાક્યો છું, ન તો વાત પુરી થઈ છે.

.... હું પાછો ફરી રહ્યો છું, તો કાંઈ ઠપકાના કારણે નહિ, અને જો રોકાઈ રહ્યો છું તો ખુદાના વાયદા ઉપર કોઈ શંકાના કારણે નહિ, જે વાયદો ઓણે સબર કરનારાઓ સાથે કર્યો છે.

૨૨૯. સુરએ બકરહ, આયત : ૧૫૬

૨૩૦. સુરએ યુનુસ, આયત : ૧૦૯

.....આહ આહ.....સબર.... બહેતર છે. જો બળપૂર્વક હુકુમત મેળવનારઓનું જોર વધારે ન હોત, તો હું આપની કબર પાસે જ રહેત, અહિંયા જ બેસી રહેત અને એવું રૂઢન કરતે, જેવું જવાન પુત્રના ગમમાં તેની મા કરે છે.

..... ખુદાની સામે જ આપની પુત્રી છુપી રીતે દફન કરી દેવાઈ. એના હકને બળજબરીથી ગરબ કરી લેવામાં આવ્યો. ખુલ્લેઆમ તેને તેના વારસાથી વંચિત કરી દેવામાં આવી. હજુ તો વચન - કરાર ક્યાંને વખત પણ નહોતો થયો, આપની યાદ જુની પણ નહોતી થઈ!

.... અલ્લાહના રસુલ! આપની બારગાહમાં ફરિયાદ છે. આપની સીરત સર્વોત્તમ દિલાસો છે.

.... અલ્લાહના દુરૂદો - સલામ ફાતેમા પર અને આપ પર હોજો.
વ રહમતુલ્લાહે વ બરકાતોહું^{૨૩૧}

૨૩૧. અમાલી શૈખ મુફીદ પાના નં. ૧૮૨, બશારતુલ મુસ્તુફા, પાના નં. ૨૫૮, અલ કાફી, ૪૫૮, અમાલી શૈખ તૂસી, જી. ૧, પાના નં. ૧૦૭ (નજફમાં છપાયેલી); દલાએલુલ ઇમામત પાના નં. ૪૭, બેહારુલ અન્વાર, જી.૪૩, પા. નં. ૧૮૩, ૨૧૧ ઉપરાંત બીજી કિતાબો પણ છે.

વફાતે રસુલ (સ.અ.વ.) પછી
ખાનદાને રસુલ (સ.અ.વ.)
ઉપર શું વીત્યું?

લેખક : જનાબ અબ્દુલ્લાહેરા મહદી

ઉર્દૂ અનુવાદ : સૈયદ એહમદઅલી આબેદી

ગુજરાતી અનુવાદ : યુસુફ જીગર

વરતેજી પરિવારના મરહુમોની રહના સવાબમાં

: પ્રાપ્તિસ્થાન :

એસ. વરતેજી

ફોન નં. : ૨૪૨૩૫૫૨

કિતાબનું નામ : વફાતે રસુલ (સ.અ.વ.) પછી
ખાનદાને રસુલ (સ.અ.વ.) ઉપર
શું વીત્યું? (નુરુલ ઇસ્લામ ઇમામ
બારગાહ ફૈઝાબાદ દ્વારા પ્રકાશિત
ઉર્દુ કિતાબનો ગુજરાતી તરજુમો)

લેખક : જનાબ અબ્દુઝ્ઝહેરા મહદી

ઉર્દુ અનુવાદ : સૈયદ એહમદઅલી આબેદી

ગુજરાતી અનુવાદ : યુસુફ જીગર

વરતેજી પરિવારના મરહુમોની રહના સવાબમાં

: પ્રાપ્તિસ્થાન :

એસ. વરતેજી

ફોન નં. : ૨૪૨૩૫૫૨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ الْعَصْرِ أَذْرِكُنَا

અર્પણ

જનાળે જાતેમા ઝહેરા સલામુલ્લાહે
અલવહાની શહાદતના મૌકા ઉપર
ઈમામે ઝમાના અલવહીરસલામ
(અલ્લાહ તેમના ઝુહુરમાં જલ્દી
કરે.)ની ખિદમતમાં પુરસો પેશ
કરીએ છીએ અને કવામતના
દિવસે તેમની શહાઅતની ઉમ્મીદ
રાખીએ છીએ.

સોગવાર વરતેજી પરિવાર....

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
 اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيِّكَ الْحُجَّةِ ابْنِ الْحَسَنِ ،
 صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ ، فِي هَذِهِ
 السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ ، وَلِيًّا وَحَافِظًا وَ
 قَائِدًا وَنَاصِرًا وَدَلِيلًا وَعَيْنًا حَتَّى تُسْكِنَهُ
 أَرْضَكَ طَوْعًا وَتُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا

શરૂ કરું છું અલ્લાહના નામથી જે દયાળુ અને ભલુ કરનાર છે.

પરવરદીગાર! તારા વલી હુક્કતબનીલ-હસન
 અલ-અસ્કરી (તેમના પર અને તેમના વંશજો પર
 સલવાત અને રહમત હજો)ને માટે હમાણાં અને હંમેશ
 માટે વલી, સંરક્ષક, મદદગાર, માર્ગદર્શક અને સંભાળ
 લેનાર બની જા. જેથી તેઓને તારી જમીન પર
 શાંતિપૂર્ણ નિવાસ મળી જાય, અને તું તેમને લાંબા સમય
 સુધી સફળતાપૂર્વકની સમૃદ્ધતા અતા કરતો રહે.